

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:264

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:264 Beivrande av brott mot huvudmän

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 februari 2022.

Stockholm den 19 januari 2022

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2021/22:266

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:266 Vargpopulationen

av John Widegren (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 februari 2022.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 19 januari 2022

Miljödepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:276 Tillkännagivanden för att underlätta för jägare och sportskyttar

av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 februari 2022.

Stockholm den 19 januari 2022

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 2 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM28 En europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information (Esap) COM(2021) 723, COM(2021) 724, COM(2021) 725 till finansutskottet

2021/22:FPM32 Konnektivitetsstrategin The Global Gateway Initiative JOIN(2021) 30 till utrikesutskottet

2021/22:FPM33 Förordning om politisk reklam COM(2021) 731 till konstitutionsutskottet

2021/22:FPM34 Revidering av direktivet om unionsmedborgares rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet COM(2021) 732 till konstitutionsutskottet

2021/22:FPM35 Revidering av direktivet om unionsmedborgares rösträtt och valbarhet vid kommunala val COM(2021) 733 till konstitutionsutskottet

Svar på
interpellationer

§ 3 Svar på interpellation 2021/22:240 om statliga bolag och osund transportverksamhet

Anf. 1 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att statliga bolag följer den gällande lagstiftningen inom transportnäringen.

Regeringen arbetar intensivt med att främja sund konkurrens, trafiksäkerhet och en god arbetsmiljö inom vägtransportsektorn. Av den anledningen har regeringen infört nya regler på vägtransportområdet bland annat genom att skärpa beställaransvar och möjliggöra så kallad klampning. Sverige har även varit drivande i EU för att få igenom det så kallade mobilitetspaketet som antogs sommaren 2020. Som en del av genomförandet

av mobilitetspaketet införde regeringen i maj 2021 nya sanktionsavgifter för överträdelser mot kör- och vilotidsreglerna. Då blev det även möjligt att besluta om förskott för sanktionsavgift till exempel när föraren har tillbringat den normala veckovilan i fordonet.

Den 1 december 2021 höjdes sanktionsavgiften vid otillåtna cabotage-transporter från 40 000 kronor till 60 000 kronor. Det innebär att Sverige har bland de högsta sanktionsavgifterna i hela EU. Budskapet är mycket tydligt. Goda arbetsvillkor och rättvis konkurrens ska gälla på vägarna.

Fru talman! Bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, till exempel aktiebolagslagen. I aktiebolagslagen finns en uppdelning av ansvar mellan ägare, styrelse och ledning. Det är bolagets styrelse och ledning som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter samt den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet.

Jag utgår från att bolag med statligt ägande följer lagar och regler. Därutöver ska bolag med statligt ägande enligt statens ägarpolicy agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Jag förutsätter att även detta följs.

När det gäller Postnord för Näringsdepartementet kontinuerligt en dialog med bolaget om utmaningarna i leverantörskedjan för vägtransporter och vikten av att bolaget säkerställer ordning och reda samt sjysta villkor hos alla sina leverantörer. Det har också innefattat en specifik dialog där bolaget redogjort för hur det arbetar med transportinköp och hur det kontinuerligt förbättrar sina rutiner för att säkerställa ett föredömligt agerande avseende transportinköp. Jag ser allvarligt på rapporterna om otillåten cabotage trafik och otillåten veckovila i fordon. Detta är frågor som jag kommer att prioritera i samtal och ägardialoger med bolaget i framtiden.

Postnord utför ett mycket stort antal transporter i Sverige varje dag, och behovet av transportkapacitet ökar. Coronapandemin, i kombination med en kraftig tillväxt inom e-handeln, har inneburit ytterligare utmaningar för hela branschen. Under 2020 ökade den totala e-handeln i Sverige med cirka 40 procent och har därefter fortsatt att öka med tvåsiffriga belopp under de tre första kvartalen 2021. Med det sagt förväntar jag mig naturligtvis att bolaget även under rådande coronapandemi följer gällande regelverk.

Anf. 2 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det här är fjärde debatten jag håller i ämnet – tre gånger tidigare med statsrådets företrädare. Jag har även väckt en skriftlig fråga. I morse tittade jag för att se om det fanns fler ledamöter i kammaren som hade debatterat de olagliga transporterna inom Postnord. Det finns det. Frågan är väldebatterad i kammaren, men likväl har vi ett problem med att Postnord ständigt figurerar i samband med olagliga transporter. Det är riktigt besvärande.

Staten ska föregå med gott exempel, och statliga bolag ska inte finnas i en miljö där olaglig trafik förekommer. Staten är ganska snabb på att peka med hela handen åt medborgarna och säga att de har gjort fel och ska böt-fällas. Lagar är till för att följas, och den som inte följer dem ska också ta sitt straff. Men att samtidigt se att staten figurerar i de grumligaste vatten skapar inte förtroende för vare sig den statliga verksamheten eller lagstiftningen. Det måste bli en skärpning.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

Av statsrådets svar framgick vilka åtgärder som har genomförts, bland annat att skärpa beställaransvaret. Men frågan gällde inte detta utan hur regeringen ska se till att de statliga bolagen följer regelverken. De bolag som inte följer reglerna ska straffas enligt gällande lagstiftning, och det är bra. Likadant ska beställaren straffas när man bryter mot regelverket. Men grundprincipen måste ändå vara att statens bolag följer lagstiftningen.

Goda arbetsvillkor och en rättvis konkurrens ska gälla på vägarna. Det är regeringens budskap. Men då blir det märkligt att vi gång efter gång debatterar Postnord och olaglig verksamhet. Jag känner att vi kommer till en ända där vi tappar förtroende för regeringens förmåga att föra allvarliga samtal med Postnord. Frågan är om det räcker med samtal framöver. Nu måste man nog vidta åtgärder mot ledningen så att det blir ordning.

Statsrådet sa också att det har varit fråga om en specifik dialog där bolaget redogjort för hur de arbetar med transportinköp. Men det är uppenbart att dialog inte räcker. Vi står ju här för fjärde gången, och andra ledamöter har fört samma debatt. Det är en skiva som går om och om igen. Nu måste det hända något, och man måste ta problemet på allvar. Det handlar om att inte få dessa ständiga rapporter om att Postnord figurerar i en verksamhet som inte följer lagstiftningen. Hur ska det vara möjligt att ställa krav på övriga bolag att följa lagen om staten inte gör det? Det blir konstitigt, och då blir det en förtroendekris.

Statsrådet sa också att man förväntar sig att Postnord ska följa rådande lagstiftning. Det löftet har givits tidigare, och inget har hänt. Nu är jag spänd på att höra vad den nya näringsministern har för idéer om hur man ska komma till rätta med problemet.

Anf. 3 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Thomas Morell för att han sätter fingret på denna mycket svåra fråga gång på gång. Fortsätt tjata, så tvingas vi i regeringen att hela tiden hålla ögonen på den svåra frågan!

Jag tycker att detta är ett av EU:s största misslyckanden efter utvidgningen av EU i början av 2000-talet. Vi tappade helt enkelt kontrollen över arbetskraften i EU, och tyvärr fanns det vid tillfället politiska vindar i EU som tänkte passa på att börja göra saker billigare än vad som gällde enligt ländernas kollektivavtal, som borde ha gällt hela tiden.

Jag har ju en bakgrund i fackligt arbete. Jag har jobbat mer med den här frågan än med någon annan fråga under de senaste tio åren. Det är enormt svårt att få tillbaka andan i flaskan och få till tillräckligt bra regler för hur det här ska fungera.

Därför har regeringen ägnat mycket tid åt detta och åt mycket ambitiösa planer inom EU, också tillsammans med Europaparlamentet. Kollegan Eneroth har ägnat mycket av sitt arbete åt EU, och den tidigare parlamentsledamoten – och det nuvarande statsrådet – Danielsson har jobbat med hela mobilitetspaketet. Utan svenskt agerande hade vi aldrig fått till den nya regleringen inom EU.

Därför till att allting ska funka från dag ett har vi dock inte kommit, och jag tror tyvärr att det kommer att vara väldigt svårt att hitta en lösning som gäller för alla bolag. Fortfarande påverkar EU att vi har en massa människor i Europa som är fattigare än människorna i den västra delen och som tar arbete under de kollektivavtal som gäller här.

Grundregeln är nu fastslagen en gång för alla: Kollektivavtalet i det land där transporten utförs ska gälla för transport där.

Historiken med cabotage är egentligen ganska bra. Det var ju en massa transporter som tidigare gick till ett land och åkte tillbaka tomma, och det innebar naturligtvis en stor påverkan på miljön att så många transporter i Europa gick utan gods. Tanken med cabotage var alltså från början bra, men ingen kunde då överblicka de enorma problem som detta skulle skapa i hela transportsektorn.

Jag vet att du, Thomas Morell, har en bakgrund i sektorn, så du känner bättre än de flesta till de problem som har uppkommit. Tyvärr gäller dessa problem inte bara utländska åkare utan också svenska åkare. Vi har jobbat väldigt hårt från regeringens sida för att följa upp detta och få lagstiftning på plats.

När det gäller Postnord är mitt intryck av de första samtalen att de tar den här frågan på väldigt stort allvar. Deras stora dilemma är den stora fluktuationen över året i transporter – till exempel innebär julperioden en fördubblad mängd paket. Detta har också, som jag sa i inledningen, vuxit väldigt mycket. Det gör helt enkelt att de inte klarar hela året med egen personal och egna lastbilar, utan de tvingas i sin tur ta in underleverantörer. Ungefär 12 procent av dem som Postnord tar in är från andra länder, och 3 procent är cabotage.

De har en plan. De har skrivit avtal som alla företag som vill teckna avtal med Postnord måste skriva på. De jobbar stenhårt med att följa upp detta vid varje enskild transport, men precis som Thomas Morell pekade på har problemet tyvärr återkommit gång efter gång.

Min tilltro till att Postnord jobbar med detta är väldigt stor. De har det högst upp på agendan, och jag har sett i svaren inför dagens interpellationsdebatt att de tar detta på stort allvar. Vi kommer dock att tvingas fortsätta, precis som jag sa i mitt svar inledningsvis. Jag kommer att följa denna fråga vid varje ägardialog. De ska inte utföra transporter mot svensk lag – punkt slut.

Anf. 4 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det låter faktiskt positivt och som att det finns en ambition att komma till rätta med problemet. Grundinställningen måste ju ändå vara att man följer den lagstiftning som gäller och att man inte hamnar i en situation där man är i det grumliga vatten som all annan sådan här smuts befinner sig i.

Jag är väl medveten om att det har skett en stor ökning av mängden transporter och om svårigheten med att få bilar och förare tillgängliga för att utföra dem. Men grunden måste ändå vara att man följer gällande lagstiftning. För statens del är detta än viktigare, för man får ju ögonen på sig. Ute i branschen, som jag kommer från, är Postnord en visa, och det är inte någon positiv visa i den meningen.

Verksamheten finns ju inte bara i Sverige och Danmark, utan den förekommer även i Norge. Den 12 januari publicerades en stor artikel i Norge om just Postnord. En kund som handlat från ett nätföretag uttalar sig så här: Nu när vi vet vilka transportörer de använder och hur chaufförerna behandlas betalar jag gärna frakten om det innebär att de anlitar en transportör som inte ägnar sig åt social dumpning. Till dess kommer jag att undvika att använda nätbutiker som är kopplade till dessa.

Man vill alltså inte använda butiker som är kopplade till Postnord.

Det finns en Facebookgrupp som heter Bojkotta Postnord och som har runt 3 000 medlemmar. En av medlemmarna, Jørn Eggum, skriver att Postnord är ett banditföretag som vinner uppdrag genom social dumpning.

Det är ju pinsamt att vi har ett statligt bolag som figurerar i sådana här sammanhang.

Jag hoppas innerligt att vi slipper ta en debatt till angående Postnord. För säkerhets skull kanske vi ändå ska sätta oss ned med våra almanackor och boka nästa debatt redan nu, för om jag ska vara ärlig har jag inte någon större tilltro till att det blir någon förbättring. Många gånger har Postnord lovat att det ska bli ordning och reda, men likväl hamnar de i polisens nät.

Trafikpolisen är ju underbemannad, så det är ju egentligen ett rent under att man dyker upp i de här kontrollerna – så få är de.

Jag känner dock mina gamla kollegor inom polisen. De har säkert särskilda ögon på bilar som är knutna till Postnord, och när de ser dessa bilar tar de in dem för kontroll. Oftast blir det då dessutom en rapport.

Det är nog tyvärr så, trots allt, att vi kommer att träffas i fler debatter om det här.

Anf. 5 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att de nya regler som Postnord inför samt den uppförandekod och de intyg som den som vill köra åt Postnord måste skriva under är så pass bindande att ingen vågar chansa på att Postnord inte gör en kontroll. Men jag ska väl samtidigt vara realist; vi har ju sett hur branschen utvecklas.

Jag var själv inte medveten om omfattningen förrän jag gjorde ett besök i Trelleborgs hamn för styvt tio år sedan. Där bor mellan 80 och 200 chaufförer i lastbilar. De uträttar sina behov mellan lastbilarna och väntar på ett påhugg på den svenska arbetsmarknaden. De är långt ifrån sina familjer, långt ifrån sociala rättigheter och långt ifrån ett mänskligt liv.

Att det finns åkare, eller beställare av åkare, som betar sig så mot mäniskor i Europa är en skamfläck. Vi ser det på många områden – vi har sett det på byggområdet, på anläggningsområdet och inom blåbärsplockning i de norrländska skogarna. Det finns i många branscher och är ett ofog.

I den här frågan handlar det också om att ge resurser till dem som kan göra att detta efterlevs. Där har vi börjat att bygga ut möjligheterna. Man kan säga att de 100 miljoner som vi har satsat på att polisen ska kunna utbilda fler och använda fler trafikpoliser inte räcker för att omvandla en så stor bransch, men det är ändå 100 miljoner. Polisen har nu börjat att utbilda fler som ska kunna göra det viktiga arbete som jag vet att du själv, Thomas Morell, har varit med och gjort tidigare.

Jag har själv varit väldigt frustrerad över hur få ärenden som leder till klampning. Antalet har ju varit väldigt litet i förhållande till det vi misstänker är omfattningen. Transportarbetareförbundet har tillsammans med forskare i Lund gjort en kartläggning som bedömer att problemet på svensk transportmarknad är sådant att det sker någonstans mellan 2 000 och 3 000 illegala transporter i Sverige varje dag. Klampning skedde bara i ett fåtal fall under de första åren.

Nu ser ändå Transportstyrelsen att antalet anmälningar ökar – från 61 ärenden vid starten år 2016 till 349 ärenden den 30 november förra året.

Jag tror att det enda sättet är att sätta åt dem och att det är kostsamt. Det är också därför vi nu har en av de högsta sanktionsavgifterna i EU.

Om vi får polisen och myndigheterna att ta detta på det allvar som det bör tas på kanske du och jag slipper ha den här debatten, Thomas Morell. Vi kan ha många andra debatter, men den här debatten kanske vi inte behöver ha.

Man ska samtidigt vara realist. Detta kom ju i en period då det fanns en politisk vilja att människor skulle kunna utföra arbete i Sverige under kollektivavtal. Många följde upp detta och sa att de fackföreningar som stod upp för kollektivavtalsregler i Sverige var gammaldags och ville hindra sund konkurrens i Sverige.

Nu är det lite annat ljud i skällan också i Sveriges riksdag. Om du, Thomas Morell, ska samarbeta med de partier det i dag pratas om kommer du att få ett mycket större problem de kommande åren, för där finns inte samma förståelse för att detta ska äga rum. Vi har gjort många av dessa förändringar med direkt motstånd från till exempel Moderaterna, som du vill samarbeta med under de kommande åren. I Europaparlamentet var det verkligen så att Johan Danielsson fick jobba väldigt hårt för att se till att också de borgerliga ställde sig bakom de strängare reglerna.

Jag hoppas – och jag är optimistisk – att den här frågan är så debatterad i Sverige att vi tillsammans med polis och myndigheter ska få tillbaka den grundregel som är så enkel: I Sverige ska svenska kollektivavtal gälla. Så enkelt, och så svårt, hoppas jag att det ska bli de kommande åren för att få det här att gälla för alla.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill påminna ministern om att vi inte använder ”du” eller ”ni” utan pratar genom talmannen.)

Anf. 6 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det har skett en förändring. Jag slutade på trafikpolisen 2007. På enheten i Skara där jag jobbade var det tre turlag som jobbade i yttre tjänst och nio tjänstemän i varje turlag. Vi kunde täcka veckans dagar hyggligt bra för att göra kontroller. Vi hade rätt bra grepp om vad som hände ute på våra vägar i vårt distrikt. Vi rapporterade flitigt om det som var fel.

När jag pratar med mina gamla kollegor nu får jag höra om en utveckling inom polisen som gått rakt ned i källaren. I Skara är det i dag ungefär fem man som jobbar med kontroller. De har dessutom tekniska undersökningar av trafikolyckor och annat som tar tid. Den här utvecklingen har vi sett över hela riket. Lagskärpningar hjälper inte om det inte finns någon där ute på asfalten som fysiskt stoppar fordon, gör kontroller och rapporterar när det är fel.

Den här utvecklingen har skapat en marknad i Sverige som har låtit den kriminella delen växa. Polisen gjorde redan 2012 en utredning, en rapport, som visar att den olagliga trafiken är kopplad till annan kriminell verksamhet och är en ekonomisk motor. Man investerar i annan kriminalitet – narkotika och sådana där saker. Allt det elände vi ser runt omkring oss har en koppling till den olagliga trafiken. Det är där man har logistikflödena, transporterna med vapen och ammunition och så vidare. Man skapar därmed den ekonomiska kraften för att driva sin kriminalitet vidare. Ska vi

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

komma till rätta med detta måste vi ha fler kontroller på väg. Jag hoppas innerligt att statsrådet är med och hjälper till att få det.

Anf. 7 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag får passa på att be om ursäkt. När jag blev lite engagerad glömde jag riksdagens regler för hur man approcherar människor. Jag ska göra allt jag kan för att bli bättre på det. Jag har fått tillsägning en gång förut.

Det låter som att Thomas Morell och jag är ganska överens om problembilden runt transporter i Sverige. När cabotagetransporterna infördes var det bra tänkt – de skulle minska miljöpåverkan. Men det har blivit väldigt farligt, för det är svårt att kontrollera vem som gör en cabotagetransport och vem som gör en illegal transport. Det är jättesvårt för polisen att följa upp.

Det här är ungefär samma sak som jag kom fram till innan, fru talman – problemet är helt enkelt att alla, även polisen, har sagt att detta är mindre viktigt än annan brottslighet i Sverige. Man har inte prioriterat det tillräckligt högt. Vi hoppas från regeringen, fru talman, att extrasatsningarna på 100 miljoner och vår pågående debatt med Postnord och andra ska göra att polisen förstår att mycket av brottsligheten börjar i den organiserade brottsligheten runt transporter. Det skulle vi kunna tjäna väldigt mycket på. Jag välkomnar en fortsatt granskning av hur Postnord sköter sig, och jag ska själv ansvara för ägardialogen med Postnord. De ska göra rätt från början till slut.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2021/22:205 om åtgärder för att säkerställa rättvisa val

Anf. 8 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Ulrik Bergman har frågat finansministern om ministern avser att ta initiativ till att en folkräkning genomförs, så att identiteten på boende i Sverige kan säkerställas. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Ramen för Statistiska centralbyråns folk- och bostadsräkning är sedan länge registerbaserad i Sverige och bygger på uppgifter från huvudsakligen Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Förändringen som gjordes i slutet av 1990-talet innebar att ett blankettbaserat system övergavs till förmån för ett mer effektivt och mindre kostsamt registerbaserat system som även blev enklare för befolkningen och gav möjlighet till en bättre och mer uppdaterad statistik.

Uppgifterna i folkbokföringen och befolkningsstatistiken ska vara korrekta och överensstämma med verkligheten. Jag delar interpellantens inställning till betydelsen av ordning och reda i våra system.

Fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden sker genom folkbokföringen. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får

ett korrekt underlag för beslut och åtgärder. Bland de åtgärder regeringen har vidtagit för att förbättra folkbokföringen kan nämnas att Skatteverket fått ökade anslag och fler verktyg för att kunna upptäcka, utreda och åtgärda fler fel i folkbokföringen. Till exempel har myndigheten fått möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra besök för att kontrollera en persons bosättning. Vidare har folkbokföringsbrottet återinförts. Samtliga myndigheter har numera också enligt huvudregeln en skyldighet att underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen är oriktig eller ofullständig. Många åtgärder har alltså vidtagits för att stärka folkbokföringen, och det är viktigt att påpeka att det krävs ett brett och fortsatt långsiktigt arbete.

Inom Regeringskansliet bereds nu också förslag från en statlig utredning som haft i uppdrag att föreslå åtgärder för att ytterligare minska förekomsten av oriktiga uppgifter i folkbokföringen. Därutöver har Skatteverket fått i uppdrag att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner inrätta ett pilotprojekt för att utreda omfattningen av problemet med felaktig folkbokföring och utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter.

Sverige har liksom övriga medlemsländer i EU en skyldighet att vart tionde år genomföra den så kallade Census, vilket motsvarar en folk- och bostadsräkning. Statistiska centralbyrån är den myndighet som ansvarar för att genomföra denna folk- och bostadsräkning i Sverige. Nästa census kommer att genomföras med referensåret 2021. För Sveriges del är denna folk- och bostadsräkning baserad på register, i likhet med föregående census 2011.

Folk- och bostadsräkningen vilar alltså på den registerinformation som regeringen och berörda myndigheter systematiskt arbetar med att förbättra. En effekt av det arbete regeringen genomfört och fortsatt genomför för att förbättra folkbokföringen är således även bättre kvalitet i underlaget för den folk- och bostadsräkning som Statistiska centralbyrån genomför. Detta är ett pågående utvecklingsarbete som regeringen fortsatt följer. Ytterligare insatser kan därmed inte uteslutas.

Anf. 9 ULRIK BERGMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Bakgrunden till min interpellation är det faktum att det genom olika stickprov uppdagats att det finns felaktigheter i de personregister som hanteras av olika myndigheter. Jag kan ta ett exempel från min hemkommun Borlänge. Bostadsområdet Tjärna ängar är byggt för runt 3 500 personer. Men det finns bedömare som räknar med att det kan finnas uppemot 10 000 invånare där – kanske fler, kanske färre. Ingen vet riktigt, eftersom någon regelrätt folkräkning inte genomförts på många år. Det här är ett bekymmer.

Samtidigt har det vid stickprovskontroller avslöjats att personer haft flera identiteter och ibland också varit skrivna i olika kommuner med olika identiteter. Detta medför ett antal problem. Samma person kan då genom falska identiteter uppbära bidrag från olika kommuner och myndigheter utan att detta avslöjas, och det är förstås väldigt illa.

Själva samhällskontraktet innebär att varje skattebetalare förväntar sig att skattemedel hanteras på ett klokt och ansvarsfullt sätt. En ytterligare dimension är att med identitet kommer även rösträtten och att myndigheterna måste hantera även denna fråga på ett ytterst ansvarsfullt sätt.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

Vi firar i år att det är 100 år sedan de första kvinnorna tog plats i riksdagen. Tidigare fanns det en graderad rösträtt där en person hade flera röster. Om vi inte har kontroll på falska identiteter innebär det dels att vi riskerar ha personer som befinner sig i landet på oriktiga grunder, dels att samma personer ges flera röster under flera identiteter. Principen och fundamentet som är grunden för vår demokrati, en person en röst, riskerar därmed att undermineras.

Det är bra att alla myndigheter som upptäcker fel i folkbokföringen är skyldiga att anmäla det till Skatteverket, som är ansvarig myndighet. Problemet är att det är svårt att upptäcka dessa felaktigheter om det inte finns effektiva kontrollåtgärder på plats. Hur kommer statsrådet att agera för att underlätta för sådana kontrollåtgärder?

Anf. 10 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Jag tackar interpellanten för interpellationen i en angelägen fråga.

När det gäller val är en röst per medborgare ett av de mest grundläggande fundamenten i vår demokrati, och det måste vi värna. Därför måste folkbokföringen fungera väl och brister i den upptäckas på ett tidigt stadium.

Det är därför glädjande med dessa uppdrag, och jag vill särskilt nämna ett.

Den 17 december 2020 gav regeringen ett uppdrag till Skatteverket att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner inrätta ett pilotprojekt för att utreda omfattningen av problemet med folkbokföring och utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter.

Pilotprojektet ska bedrivas och bedrivs i områden där Skatteverket och kommunerna bedömer att problematik med tonvikt på bland annat trångboddhet och otillåten handel med hyreskontrakt är eller har varit särskilt förekommande.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni i år. Utredningen är alltså på gång, och jag ser mycket fram emot slutredovisningen.

Borlänge är en av de kommuner som medverkar i detta pilotprojekt. Övriga kommuner är Botkyrka, Göteborg, Helsingborg, Malmö, Stockholm, Södertälje och Uppsala.

Detta är ett av många uppdrag som Skatteverket har fått för att just förbättra folkbokföringen. Vår bedömning är att det mest träffsäkra sättet att ta reda på vilka människor som befinner sig i Sverige är genom folkbokföringen. En folkbokföring med korrekta uppgifter är det mest ändamålsenliga och effektiva verktyg vi har att jobba med, och därför har Skatteverket fått ett antal uppdrag på detta område.

Anf. 11 ULRIK BERGMAN (M):

Fru talman! Det borde finnas minst två perspektiv på detta problem: Hur hanterar vi dem som befinner sig i landet redan i dag på oriktiga grunder, och hur hanterar vi dem som kommer till landet och är helt okända?

I det förstnämnda fallet handlar det om människor som befinner sig i Sverige och har uppgivit falska uppgifter till svenska myndigheter. Det finns exempel på personer som har flera körkort utfärdade under olika identiteter.

Myndigheter som är registeransvariga använder ju folkbokföringsregistret, men kan de lita på det? När personer förs in i registret används inte alltid biometridata eller fingeravtryck.

Hur ser statsrådet på detta faktum? Anser statsrådet att Sverige måste bli bättre på att använda biometri och andra säkra metoder för att bemästra problemet med att en person kan leva under flera falska identiteter i landet?

Enligt 7 och 8 § i kommunallagen ges rösträtt för val av ledamot och ersättare till kommun och regionfullmäktige om personen är folkbokförd i kommunen, fyller 18 år senast på valdagen, är svensk medborgare eller annan unionsmedborgare, är medborgare i Island eller Norge eller har varit folkbokförd i Sverige tre år i följd före valdagen.

Detta innebär att utländska medborgare har rösträtt i kommuner och regioner efter att ha varit folkbokförda i Sverige i tre år. Huruvida de verkligen finns eller bor här vet vi dock inte med säkerhet.

Med folkbokföringsregistret som grund upprättas röstlängd, och röstkort utfärdas. Den som röstar ska identifiera sig vid röstlokalen.

Vid utfärdande av pass på svenska medborgare tas biometridata. Det är ett system med hög säkerhetsnivå, och det är i princip bara stater som kan utfärda flera pass för samma person.

Borde inte samma höga säkerhetsnivå gälla för alla övriga identitetshandlingar, även för utländska medborgare, och att uppgifterna kontrolleras med folkbokföringen så att falska uppgifter uppdagas? Det finns som sagt exempel på utfärdande av körkort till samma person på grund av flera identiteter.

Mig veterligen tas inte sådana biometriuppgifter i dag. Kan vi lita på att ett svenskt körkort fungerar som identitetshandling? Hur ser statsrådet på detta?

Anf. 12 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Hur folkbokföringen kan utvecklas med olika tekniska lösningar är något vi hela tiden följer, och jag är helt säker på att vi kommer att utveckla systemen i takt med att samhället och tekniken utvecklas.

I Sverige har vi i grunden god tillgång till registerdata, och dessa data håller hög kvalitet. Därmed inte sagt att de är helt felfria, för det finns brister. Det är alltså för att förbättra systemen ytterligare och täppa igen de hål som finns som regeringen har gett just dessa uppdrag till bland andra Skatteverket.

Folkbokföringsfelet uppskattades 2018 till ungefär 198 000 individer, vilket då var 1,9 procent av Sveriges befolkning. Den vanligaste feltypen är felaktig adress. När jag för inte alltför länge sedan studerade statsvetenskap i Luleå fördes en stor diskussion om var studenter skulle folkbokföra sig, så det är alltså en vanlig feltyp i folkbokföringen.

Vi behöver ha ordning och reda i systemen, men för att komma till rätta med felen och bristerna gäller det att vi är effektiva och inte satsar på till exempel en stor folkräkning, vilket man ibland förordar. Eftersom 98 procent är korrekt är det bättre att attackera de 2 procenten där det finns fel och brister och åtgärda dem. Det är det mest effektiva sättet att komma till rätta med denna problematik.

Anf. 13 ULRIK BERGMAN (M):

Fru talman! Statsrådet nämner en utredning som ska titta på detta och att vi kan förvänta oss svar 2023, om jag minns rätt. Det betyder att eventuella åtgärder kommer efter stundande val. Är det inte lite sent?

I val till kommuner och regioner kan skillnaden i röstetal mellan partier vara liten. Då kan enstaka röster påverka valutgången, och varje röst är viktig och måste hanteras med respekt. Inför detta faktum, kan vi lita på att de som röstar verkligen finns? Finns det en handlingsplan för att komma åt personer som använder falska identiteter så att vi kan lita på årets valresultat?

Avslutningsvis, fru talman, föreslår Moderaterna ett tiopunktsförslag i dag, däribland att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att genomföra en nationell folkräkning och säkerställa genomförandet genom uppdrag till berörda myndigheter.

Moderaterna anser också att Skatteverket bör ansvara för genomförandet och samarbeta med kommunerna och relevanta myndigheter i genomförandet.

Moderaterna anser även att fysiska besök bör göras på adresser i områden som utmärker sig och där det finns misstanke om felaktig folkbokföring. De som ej verifierats i folkräkningen bör kunna gå miste om vissa välfärdsförmåner.

Moderaterna förespråkar också kontroll av biometriska uppgifter som huvudregel vid utfärdande av samordningsnummer och vid folkbokföring.

Moderaterna vill också slopa sekretessen mellan myndigheter så att en ny huvudregel i sekretesslagstiftning etableras som innebär att berörda myndigheter alltid ska kunna dela relevant information med varandra.

Hur ser statsrådet på våra förslag? Kan vi få genomslag för detta?

Anf. 14 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack, Ulrik Bergman, för ytterligare ett inlägg i denna debatt!

Det är glädjande att våra förslag i mångt och mycket synkar. Det som Skatteverket gör redan i dag och de uppdrag som Skatteverket redan har fått handlar bland annat om att göra kontrollbesök. Det var en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2018.

Skatteverket har också fått möjlighet att avregistrera den som i folkbokföringen har registrerats under en falsk identitet. Denna lagändring trädde i kraft den 1 juli 2018.

Regeringen har även infört en sekretessbrytande bestämmelse som gör att det blir lättare för myndigheterna att inhämta information från varandra och ha ett kraftigt informationsutbyte när det gäller just folkbokföringen. Den 1 juli 2018 återinförde vi som sagt också folkbokföringsbrottet, som avskaffades på 90-talet. Dessutom pågår det pilotprojekt som jag nämnde tidigare i interpellationsdebatten.

Det pågår alltså ett antal saker där jag upplever att vi har ganska stor samsyn mellan den socialdemokratiska regeringen och Moderaterna om hur vi kan komma till rätta med problemen, och detta är glädjande.

Det finns saker som man kan fortsätta att titta på, och vi är beredda att diskutera detta tillsammans med andra partier. Vi är övertygade om att den mest effektiva kontrollåtgärden inte handlar om att genomföra en stor folkräkning utan om att faktiskt använda de system som vi har i dag och som

är av god kvalitet och se till att de förbättras. Frågan är vad som blir mest effektivt och träffsäkert, och där anser vi att det mest träffsäkra är att förbättra folkbokföringen.

Jag vill passa på att tacka för denna mycket viktiga interpellation.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellationerna 2021/22:202, 224 och 269 om det svenska jordbrukets konkurrenskraft

Anf. 15 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag har för avsikt att införa någon form av krispaket för lantbruket.

John Widegren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Magnus Oscarsson har frågat mig om jag tänker ta några initiativ med anledning av de uppgifter som framkommer i *Lantbruksbarometern* och vilka åtgärder jag tänker vidta för att mildra de effekter på den ekonomiska kris vi nu ser inom svenskt jordbruk.

Lantbrukets lönsamhet har under 2021 utmanats av kostnadsökningar som en följd av ökade priser på flera olika insatsvaror. Kostnadsökningarna påverkar inte bara svenska lantbrukare utan är kopplade till förändringar på råvarupriser och energipriser generellt. Under 2021 och 2022 har samtidigt priserna på flertalet jordbruksvaror ökat, vilket till en del kan kompensera för de ökade kostnaderna.

I linje med den svenska livsmedelsstrategin arbetar regeringen aktivt för att långsiktigt stärka konkurrenskraften i svenskt lantbruk. Därför har tre handlingsplaner för livsmedelsstrategin beslutats. Handlingsplan 1 innehåller satsningar på drygt 1 miljard kronor via nationella medel och öronmärkta medel i landsbygdsprogrammet. Handlingsplan 2 innehåller satsningar på 122 miljoner kronor årligen 2020–2025 samt en extra förstärkning 2020 på 114 miljoner kronor. Handlingsplan 3 innefattar ytterligare satsningar om 74 miljoner kronor årligen 2021–2023. Regeringen beräknar att för åren 2024–2025 tillföra 36 miljoner kronor årligen och för åren 2026 och framåt 11 miljoner kronor per år.

Handlingsplanerna omfattar bland annat satsningar på forskning och innovation, regelförenkling och kompetensförsörjning. Dessutom aviserades en ytterligare förstärkning på 10 miljoner kronor årligen för 2022–2025 i budgetpropositionen för 2022 till vildsvinspaketet, som är en åtgärd i handlingsplanerna.

Regeringen har därtill gjort stora satsningar i budgeten för 2022 för att stärka infrastrukturen och servicen på landsbygden.

Utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik är därutöver ett viktigt verktyg för att stärka det svenska jordbruket. En central utgångspunkt när Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken har utformats är att den ska stärka jordbrukets lönsamhet och underlätta möjligheten att nå livsmedelsstrategins mål. Totalt under perioden 2023–2027 omfattar den strategiska planen drygt 60 miljarder kronor. Utöver detta beräknas cirka 4,3 miljarder kronor under samma period tillföras nationella åtgärder som möter målen i CAP.

Hur utvecklingen av priset på insatsvaror och jordbruksvaror förändras framöver kommer att vara en viktig faktor för jordbrukets lönsamhet. Jag har en nära dialog med näringen kring dessa frågor i syfte att analysera och följa situationen.

Anf. 16 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Det finns i dag ungefär 15 000 heltidsarbetande lantbrukare i Sverige. Böndernas kostnader skenar, på allvar. LRF kan i en aktuell beräkning visa att kostnaderna för lantbrukarna de senaste månaderna har ökat med 4,1 miljarder kronor på årsbasis. Att bära dessa 4,1 miljarder ovanpå alla andra löpande kostnader blir mycket svårt och för många lantbrukare totalt ohållbart i längden.

Att det är ohållbart på många sätt kan vi se i Jordbruksverkets statistik mellan 2010 och 2020, som ändå är en ganska lång tidsperiod. Landareal som används som jordbruksmark i Sverige har sedan år 2010 minskat från 3 085 365 hektar till 3 013 041 hektar år 2020. Det är en nedgång med 72 324 hektar, motsvarande nästan 1 hektar i timmen.

Antalet jordbruksföretag i Sverige har sedan 2010 minskat från ungefär 71 000 till ungefär 58 000 år 2020. Det är en reducering med 17 procent på tio år.

Jag fortsätter med fler siffror. I Sverige fanns ungefär 348 000 mjölkkor 2010, jämfört med bara 300 000 år 2020. Det är en nedgång med 13 procent. Något som är anmärkningsvärt är att under samma tioårsperiod har antalet företag med mjölkkor minskat från 5 619 till 3 087 stycken, vilket innebär 45 procent färre företag. Det är också många som äger färre mjölkkor.

Om man tittar på antalet nötkreatur i landet ser man att det gick tillbaka med 5 procent, och antalet företag som håller på med nötkreatur minskade med 29 procent. Antalet företag med grisar minskade under samma period med 32 procent, och även antalet företag som håller på med får har minskat, med 8 procent.

Något som har ökat är kycklingproduktionen, vilket är bra, och även andelen värphönan. Däremot, vad gäller ägg, har antalet företag som håller på med värphöns gått ned med 34 procent.

Mat och potatis är det man brukar säga att vi behöver för att klara oss. År 2020 odlades potatis på 24 000 hektar av åkermarken. Det är 3 130 hektar mindre än år 2010, en minskning med 12 procent.

Under denna tid har vi alltså blivit 1 miljon fler människor i Sverige som ska dela på mindre svenskproducerad mat.

Fru talman! År 2020 importerade vi jordbruksprodukter och livsmedel till ett värde av nästan 130 miljarder kronor. Jämfört med 2010 är det en ökning med 65 procent. Hur ska vi klara oss i Sverige i händelse av kris eller krig eller om någonting händer med logistiken, med transporterna?

I den svenska livsmedelsstrategin som antogs för några år sedan stakades en väg ut mot att produktionen i Sverige skulle öka och därmed ge en högre självförsörjningsgrad. Det ser inte ut så än i alla fall. Till exempel kommer endast 29 procent av det lammkött som vi äter från svensk produktion. Lantbruket behövs och är jätteviktigt för att vi ska få mat med hög kvalitet även framöver och för att vi ska få mat med hög kvalitet när det är kris.

Fru talman! Dessvärre är inget av det som ministern lyfter fram någonting nytt eller någonting som har gett något större resultat som ger en kraftig vändning.

Vad säger fru ministern, vore det inte bra att ha lite fler tuffa insatser, så att vi fortsatt kan äta kött från den lokala bonden eller köpa mjölk från rekoringen i området?

Anf. 17 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Men, fru talman, detta duger inte på något sätt.

Vi har en livsmedelsstrategi i Sverige i dag. Det är jättebra. Ministern lyfter fram diverse handlingsplaner och åtgärder. Under de år som livsmedelsstrategin har funnits har vi tydligt sett att detta inte hjälper. Det är inte tillräckligt.

År 2018 hade vi en torkkris i Sverige. Vi har under de senaste åtta åren haft många tuffa år för mjölkproduktionen. Vi har haft en så kallad mjölk-kris under många av dessa år. Vi har under de senaste veckorna sett hur en griskris växer fram.

Fru talman! Samtidigt har vi ett världsläge som ser mer och mer bekymmersamt ut. Vi såg redan i höstas hur Ryssland slöt sig och slutade med exporten av till exempel konstgödsel – mineralgödsel. Vi ser hur Indien och Kina dammsuger marknaden på mineralgödsel för att förse sina egna befolkningar med mat. Vi har också diverse olika väderfenomen just nu som påverkar livsmedelsproduktionen runt om i världen.

Samtidigt som allt detta händer ser det ut som att vi kommer att minska vår livsmedelsproduktion i Sverige och minska vår möjlighet att försörja vår egen befolkning. Övriga världen ser mer och mer till att försörja sin egen befolkning med mat. Men här tycker vi inte att det är viktigt. Eller tycker vi det, landsbygdsministern? Tycker vi att det är viktigt att producera vår egen mat? I så fall duger inte detta.

Landsbygdsministern säger att man har en nära relation med näringen. Jag har också en väldigt nära relation med näringen. Det går inte längre att säga att man följer utvecklingen. Nu är vi nämligen två månader från ett vårbruk i Sverige då vi ska förbereda inför 2022 års skörd, med kostnads-lägen som beskrevs här tidigare som är ofantligt mycket högre än tidigare.

Jag har själv ett jordbruk hemma med ett ökat kostnadsläge på cirka 1,2 miljoner kronor när det kommer till mineralgödsel, drivmedel och energi. Det är väldigt mycket pengar.

Samtidigt tänker jag att jag ska försöka producera så mycket livsmedel som jag kan för att försörja den svenska marknaden och de svenska invå-narna med livsmedel.

Fru talman! Vi måste göra någonting annat. Det kan tyckas vara tråkigt att vi återigen står här och pratar om krispaket och annat för svenskt jordbruk. Men det är där man hamnar eftersom vi har haft en så dålig jordbrukspolitik. Och då skyller jag inte bara på den senaste regeringen eller den regering som har suttit med Stefan Löfven vid rodret sedan 2014. Detta är en dålig jordbrukspolitik sedan lång tid tillbaka. Vi har inte tyckt att detta är viktigt. Vi har inte värnat detta.

När man pratar med stora försäljare av jordbruksprodukter i dag säger de att det kan bli en bristsituation på till exempel mineralgödsel men även på utsäde. Men det kommer att bli helt andra kostnadslägen.

Och vad kommer att hända? I de mindre gynnsamma jordbruksområdena i Sverige kanske man väljer att helt enkelt inte så sina fält denna vår. Vad leder det till? Jo, det kommer att leda till en minskad livsmedelsproduktion i Sverige.

Fru talman! Det som jag är väldigt orolig över är att när jordbruket försvinner i dessa mindre gynnsamma områden startas det aldrig upp igen, utan då är det borta.

Jag är därför väldigt intresserad av att höra landsbygdsministerns resonemang kring detta. Vad händer när vi växlar ned livsmedelsproduktionen i Sverige nu?

Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Att vi är så många – tre ledamöter – som i dag vill diskutera detta visar hur stor denna fråga är. Detta är inte någon liten fråga eller någon icke-fråga, utan det är en otroligt stor fråga. Därför är jag så tacksam för att vi är så många som diskuterar detta med ministern.

Vi ser, som mina duktiga kollegor har sagt här, att det ekonomiska läget för svenska bönder just nu är enormt tufft. Dieselpriiset har skjutit i höjden, elpriset har skjutit i höjden, foderpriset har skjutit i höjden och priset på handelsgödsel har stuckit i väg som en raket. Precis som ledamoten John Widegren var inne på är frågan om handelsgödsel ens går att få tag på längre.

Det är många som har hört av sig till mig och vädjat om hjälp. Senast i går fick jag ett mejl som jag tänkte läsa upp för ministern. Ämnet är: Finns det en framtid? Där står följande:

Hej Magnus! Vad kommer att hända med svenskt lantbruk? Vi har i dag ingen likviditet kvar i animalieproduktionen och lever i bästa fall på rost och röta. Det pratas om krisstöd, men det känns som om ingenting händer. Vi har ingen Lisa Nilsson som kan nå ut medialt och få folk att förstå allvaret. Energipriset knäcker oss fort. Det finns inga reserver kvar, och framför allt har svensk mjölkproduktion inte tjänat pengar på överskådlig tid och därmed inte konsoliderat sig. Jag tror att Sveriges riksdag biter sig i svansen om man inte gör någonting nu.

En annan mjölkföretagare ringde och sa att han hade hoppats att den ökning av mjölkpriset som de faktiskt fick för ett tag sedan skulle göra att han skulle kunna betala arrendet och kunna laga lite grann i sitt kostall. Men han sa att med de höga kostnader som vi nu ser kan han inte ta ut någon lön längre utan får leva på sin frus lön och att han inte kan fortsätta på detta sätt.

Jag kan fortsätta att berätta om ytterligare en mjölkföretagare som har omkring 90 kor. När han började 2014 var snittet ungefär 58 kossor. I dag är det faktiskt över 100. Så han ligger lite under snittet. Han berättade, precis som John Widegren berättade om sin gård, att hans ökade kostnader på den gård som han driver var ungefär 980 000 kronor. Han sa: Magnus, var ska jag hitta dessa pengar?

Om jag har fått så många förtvivlade mejl och samtal med vädjanden om hjälp förstår jag att ministern har fått en otrolig mängd mejl, telefonsamtal och annat.

Därför är min fråga till ministern, i likhet med mina kollegors: Vad svarar ministern på ropen om hjälp? Kan ministern berätta någonting i dag

för alla som faktiskt lyssnar på detta och som verkligen har värvat om hjälp? Finns det någonting som regeringen just nu kan göra? Det vore fantastiskt om vi kunde få höra det.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 19 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Regeringen och jag ser att detta är en allvarlig situation. Insatsvarorna har ökat. Importen av vissa insatsvaror är inte heller helt enkel. Det är en enormt allvarlig situation.

Samtidigt måste man som regering analysera situationen, och det är också det vi har gjort. Vi vet vilken kostnadsutveckling det har varit, men vi måste också titta på intäktsidan. Har den mött upp? Nej, vår bedömning är att den inte riktigt har mött upp men att det, som jag sa i mitt förra anförande, har hjälpt lite att man har kunnat se ett högre avräkningspris och annat. Men situationen är allvarlig för många bönder ute på landsbygden.

Vad gör vi då? Jo, det är det jag säger: Vi analyserar. Både näringen och min statssekreterare med flera kommer att komma till miljö- och jordbruksutskottet och låta utskottet ta del av den analys som kommer att tas fram. Jag kommer att träffa näringen igen i snar närtid. Efter det kommer också Jordbruksverket med sin rapport den 3 februari, så att ledamöterna vet, där de också har analyserat hur det ser ut med både utgifter och inkomster för jordbruket.

Med det sagt vill jag säga att vi ser situationen. De förslag som vi har fått från näringen är också mycket det som Utredningen om fossiloberoende jordbruk tar fasta på. Den utredningen är nu ute på remiss och kommer strax tillbaka till oss. Där finns det många intressanta förslag. Först ska den vara ute på remiss i två veckor till, tror jag, och sedan kommer vi att få tillbaka den så att vi kan börja behandla den.

Men vi gör också andra saker här och nu. Som ni vet ligger det i livsmedelsstrategin bara för i år 200 miljoner kronor. Vi vet också att det krävs en långsiktighet. Situationen är här och nu, men för att vända på utvecklingen och få lönsamhet på gårdsnivå krävs det också andra åtgärder. Jag tycker att den strategiska planen tar hand om lite av det, där vi går mot ett mer aktivt jordbruk, ser till att fler unga jordbrukare får större möjligheter och ser till att livsmedelsproduktionen förhoppningsvis ökar i och med att jordbruket blir mer aktivt.

Det görs alltså saker långsiktigt, men det görs också saker nu som är viktiga. Andra satsningar på landsbygden som också är viktiga om man driver ett jordbruk kan vara bredband eller att man i Klimatklivet nu kan söka stöd för en biogasanläggning. Omställningen är ju också viktig, det vet vi – att vi inte har det här beroendet av insatsvarorna. Vi ser hellre en produktion i Svea än att hela tiden behöva vänta på import från Saudiarabien och inte veta kostnaderna för den.

Det görs alltså mycket. Det jag kan säga i det akuta läget är att vi fortfarande tittar på situationen. Jag vet att ni som sitter i miljö- och jordbruksutskottet kommer att få träffa både näring, statssekreterare och andra redan, tror jag, första veckan i februari.

Anf. 20 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för det utvecklade svaret!

Det är ju bra med analyser. Det håller jag verkligen med om. Men sedan måste man också agera. Jag tycker att regeringen behöver agera mer

och ta ledartröjan nu när Sveriges lantbrukare är så kraftigt drabbade av höjda kostnader för foder, konstgödsel, diesel och liknande. Det går inte att komma ifrån: Djuren måste ha mat, vi behöver gödsel till grödorna och man behöver ha sin traktor och andra maskiner. Dessa drivs med drivmedel. Det går inte att trola fram någonting annat.

Priserna har ökat på det mesta. Bara mellan 2020 och 2021 hade gödnings- och jordförbättringsmedel ökat med 157,5 procent. Det är helt horribelt! Energi och drivmedel hade ökat med 35,3 procent, och det var alltså innan de hemska elpriserna i december och de fortsatt skenande priserna på drivmedel.

Fru talman! De höga priserna på el och bränsle innebär en ohållbar situation för Sveriges bönder. John Widegren berättade tidigare om de ökade kostnader det kan bli bara på en gård. Men detta sker även i andra branscher, till exempel i hästnäringen. Vi har en hästägare i Sala, Westholm, som har ungefär hundra hästar. Deras elräkning har gått från 60 000 i månaden till 154 000 i månaden – bara på el! Det rapporteras att läget nu är hårdare än när bönder och djurhållare drabbades av torkan 2018.

Efterfrågan på livsmedel och jordbruksråvaror ökar, både i Sverige och runt om i världen. Samtidigt minskar vår produktion här i Sverige. Vi blir sårbara. I början av 90-talet producerade Sveriges bönder 75 procent av landets livsmedel. I dag är vi betydligt fler, som jag var inne på tidigare, men vi producerar inte mer mat. Vi litar på importen. Vi litar på att Göteborgs hamn ska fungera. Vi litar på att allting ska kunna komma in i och ut ur Sverige hela tiden. Ungefär varannan tugga vi äter är importerad.

Självförsörjningsgraden har sjunkit till 50 procent. I Finland är den ungefär 80 procent.

Vi har ändå mjöl, socker och morötter som vi kan vara självförsörjande på, men det räcker inte särskilt länge. Även om morotskaka är gott är det inte gott hur länge som helst. Naturligtvis krävs det också en ugn för att baka det, och då behöver man också el.

Fru talman! Varje medborgare förväntas ta ansvar för sin egen mat, men den stora frågan är ju var den ska komma ifrån när det verkligen gäller, när det blir kris eller i värsta fall krig. Den bistra sanningen är att vårt land inte längre har mat till alla sina invånare. Vi kanske inte märker bristen en vanlig dag i fredstid, men vi skulle bli smärtsamt medvetna vid en kris. Vi har ju varit i en pandemi, och vi såg hur hyllor stod tomma i början av coronapandemin.

Vårt land kan inte längre föda sitt folk. Det är horribelt!

Skulle Sverige komma upp i åtminstone 80 procents försörjningsgrad skulle det bidra till mindre klimatpåverkan, stärka matproduktionen och i förlängningen ge väldigt många nya jobb. Vi skulle få ett robustare samhälle. Det behöver vi om vi ska bygga upp Sveriges totalförsvar.

Ungefär tio dagar skulle det ta innan centragrenen stod tomma, enligt Civilförsvarsförbundet. Då har vi inte ens nämnt situationen för barn och vuxna på våra skolor, våra äldreboenden och sjukhusen – verksamheter som våra kommuner och regioner ansvarar för. Frågan berör verkligen dem. Det här behöver vi tala om. Det här är viktigt!

Därför är det inte så konstigt om jag och många fler undrar: Vad är planen för att detta på riktigt ska bli bättre?

Fru talman! Tack, ministern, för en del svar! Men jag fick kanske inte svar på den sista frågan jag ställde om vad som händer när produktionen försvinner i de lite mindre gynnsamma områdena och kanske aldrig startar igen. Lämnar vi då den marken, den tillgången, för fäfat, helt enkelt? Det finns nämligen en risk att vi kommer dit.

Sedan, fru talman, håller jag med ministern i mycket och mycket. Vi måste titta långsiktigt, och vi ska ha en bra strategisk plan – definitivt! Men det hjälper inte när vi har en sådan likviditetskris som vi har just nu. Då kommer de svenska bönderna inte heller att leverera den miljö- och klimatnytta som vi ber dem om och som vi vet att vi har just i de gröna näringarna. Det kommer man inte att klara när vi har en så stor likviditetskris, som nämdes kanske värre än den vi hade 2018 när torkan slog till.

Då, 2018, kom regeringen med ett krispaket – visserligen efter påtryckningar från Moderaterna och Kristdemokraterna i mycket och mycket. Jag gillar inte krispaketet. Jag vill hellre att vi har långsiktiga förutsättningar som är bra för svenska jordbrukare.

Vad är då långsiktiga förutsättningar som är bra för svenska jordbrukare? Ja, det är ett rimligt kostnadsläge i förhållande till de länder vi ska konkurrera med på jordbruksmarknaden, den fria marknaden, som vi ju värnar om här i Sverige. Vi ska ha långsiktiga möjligheter att faktiskt få bruka och bestämma över den mark vi förfogar över. Vi har en miljöbalk som i dag väldigt ofta ställer till det. Det är nog dags att se över den.

Vi behöver ha ett myndighetsarbete som inte för mycket lutar sig mot aktivism, som vi ser många gånger i dag. Där driver tjänstemän på vissa av våra myndigheter frågor i egen sak i stället för att lyda under den rättsordning som vi har tagit beslut om i den här kammaren, fru talman.

Där har vi några av de långsiktiga sakerna som vi behöver förändra om det ska bli en ökad tilltro från svenska jordbrukare. Det ska göra att vi ökar vår produktion precis som vi ber om i livsmedelsstrategin och som vi har som målsättning ska ske till 2030. Nu närmar sig 2030 ganska fort, och vi har ett tufft läge. Jag är väldigt orolig för att de som slutar aldrig börjar igen.

Det finns också en annan sak. Det är att man kommer in i en dålig trend. Klimatet ställer till det nu i vissa delar i världen, som jag sa innan. Det gör att det blir väldigt nyckfullt att veta hur mycket mat det finns på världsmarknaden. Kommer det att finnas mat att importera?

Vad händer långsiktigt i Sverige? Om vi ska riktigt nörda ned oss kan vi till exempel titta på lite markkemi. Det är roliga frågor. Det som händer nu när mineralgödselkostnaden rusar så dant är att bönderna kanske väljer att köpa rena kvävegödselmedel i stället för att använda sig av NPK-gödselmedel där man förrådsgödslar på ett annat sätt. Då försämrar vi också jordhälsan i den svenska åkermarken och kommer kanske in i en sämre trend.

Säg att vi ligger kvar i de höga kostnadslägena under några års tid och att de höga avräkningspriserna inte kommer att finnas kvar vid höstens skörd eller nästa års skörd. Då kommer vi in i en riktigt dålig trend.

Det finns många farhågor. Det får vi ta på oss i politiken. Allra mest får sittande regering ta på sig det. Nu har man styrt från Socialdemokraternas sida under en längre tid, och vi blir allt svagare.

När kriserna kommer blir vi svagare i att kunna bemöta dem. Vi måste någon gång vända trenden. Vi måste få upp ögonen för att det är viktigt. Landsbygdsministern behöver ta på sig en rock och visa framfötterna i detta. Nu måste vi komma framåt, fru talman.

Anf. 22 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag hade väl kanske hoppats på ett lite mer precist svar och att vi ändå på något sätt hade kunnat ge många bönder något lite mer konkret från regeringens sida. Det hade varit fantastiskt. Men jag hoppas att det kanske kommer under fortsatt samtal.

Vi har i den här kammaren, precis som mina kollegor sagt, antagit en livsmedelsstrategi. Jag fick själv den stora äran att få jobba tillsammans med dåvarande landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Vi klubbade igenom den i kammaren i juni 2017.

Det är några år sedan om man tänker efter. Faktum är att den nu blir fem år i sommar. Den har varit med ett tag. Det är rätt intressant. Vi som jobbade med den tyckte att vi fick fram ganska bra grejer.

Den säger att Sverige ska ha mer livsmedelsproduktion. Konkurrenskraften ska öka – känn på den! Svenskt jordbruk ska få mer lönsamhet. Det är underbara ord jag säger nu, känner jag. Vår livsmedelsberedskap ska öka.

Många glädde sig. Jag kommer ihåg en rubrik i en stor jordbrukstidning. Det stod: Yes! Äntligen! Vi tror på framtiden, sa en bonde. Men det var då det. Det är i sommar fem år sedan.

Jag måste fråga ministern om det, när hon besöker gårdar, är någon bonde som säger: Vi upplever att livsmedelsstrategin har gjort skillnad. Det vore i så fall intressant att höra det.

Jag har inte hört någon svensk bonde från norr till söder, vart jag än kommer, som har sagt: Det här, Magnus, det gjorde ni bra. Ingen har sagt det. Det är tvärtom. De säger: Vart tog den vägen? Just nu vill jag inte ens tala om den när jag är ute. Man känner att det blir som ett skämt.

Fru talman! Det som vi talar om är den ekonomiska krisen som vi är mitt inne i. Det påverkar dem så mycket nu. Jag och min partiledare Ebba Busch var i veckan ute i Östra Husby som ligger på Vikbolandet i Norrköping. Det var många där som kom fram och ville tala och berätta om de stora ekonomiska bekymren som jag talade om just här.

Vi fick också höra att det var flera jordbrukare som har slutat eller som tänker sluta i närtid. Varför, fru talman? Jo, därför att lönsamheten är för dålig. Intäkterna och utgifterna går inte ihop. Läger man då till den arbetsbörda som jordbrukarna har så slutar man. Det fungerar inte.

Det är vackra ord som vi säger, som jag tog upp förut. Det är lönsamhet, konkurrenskraft och allt detta. Det är en himmelsvid skillnad mellan vad vi sa då och det vi ser exakt i dag.

Fru talman! Kristdemokraterna har därför i dag för en stund sedan lagt fram ett förslag på bordet. Vi vill sänka drivmedelsskatten på reduktionsplikten med 3 kronor. Med den budget som vi och Moderaterna har antagit är det 3,50 kronor mindre för alla. Vi tror att det är viktigt. Vi minskar reduktionsplikten från dagens 30,5 till 14 procent. Vi måste göra någonting radikalt.

Mina frågor är: Vad gör ministern för att strategin ska bli verklighet?
Vad tänker ministern om förslaget som vi lägger fram?

Prot. 2021/22:56
20 januari

Anf. 23 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack, alla ledamöter, för inspel och dialog om de här frågorna!

Jag tror att ledamöterna, precis som jag gör, ändå förstår en sak. Ni har ert möte med näringen och statssekreteraren i början av februari. Jordbruksverkets analys kommer den 3 februari. Jag tror att alla tre ändå har förståelse för att ministern inte tänker stå i kammaren i dag och utlova något. Man måste ha en analys framför sig när man gör det. Frånsett det är det en problematisk situation. Det är det på grund av de dyra insatsvarorna. Men jag vill också se vad det har gjort på intäktssidan. Det är därför den analysen görs.

Vi talar om självförsörjningsförmågan. Den är otroligt viktig. Det handlar om förmågan. Det är vad vi kan importera men också vad vi kan producera. Att vi vill se en ökad livsmedelsproduktion står vi allihop bakom. Då tror jag att den nya CAP:en kan hjälpa till. Där kan man gå mot ett mer aktivt jordbruk. Det är aktivitet som gör att man får stödet. Det tror jag gör att vi kommer att se en ökad livsmedelsproduktion och en ökad självförsörjningsförmåga.

Torkkrisen togs upp och att det då kom stöd. Det är helt riktigt. Alla kriser ser olika ut. Det är klart att det finns likheter även mellan den här krisen och torkkrisen. Om det blir så som ledamoten Widegren nämnde i sitt anförande att vi kan se brist på insatsvaror kan det bli samma situation. Vad jordbruket hade då var den totala bristen på insatsvarorna. Det gjorde den krisen på något sätt annorlunda än den här krisen, om man ska jämföra dem.

Vad man måste veta är att svenska bönder först hade torkkrisen 2018. Sedan har man sakta kommit upp och är nu kanske i fas. Sedan kommer det nya kriser på grund av att insatsvarorna blir för dyra.

När det gäller reduktionsplikten ligger nu uppdraget hos Energimyndigheten att göra stoppet i mitten. Man skulle göra ett kontrollstopp. Där ska man också titta över precis hur det slår på olika sätt mot företag och medborgare och hur det helt enkelt fungerar. Det gör Energimyndigheten just nu.

Jag skulle vilja nämna någonting i allt detta så att det inte låter som att allting är väldigt mörkt. Då vill jag säga att livsmedelsexporten faktiskt ökar, och det har den gjort i flera år. Man får inte glömma att den var en del av livsmedelsstrategin. När vi pratar självförsörjningsförmåga och annat ska vi veta att det ändå är positivt att se att svenska produkter och svenska råvaror ökar och att livsmedelsexporten ökar med, tror jag, typ 6 procent per år. Det måste jag säga är positivt.

Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman och ministern! Livsmedelsstrategin, som antogs för snart fem år sedan, har inte gett önskat resultat hitintills. Då tänker jag: Ibland måste man bestämma om, om det inte blev som man hade tänkt sig.

Hur ska lantbrukare och djurhållare runt om i Sverige ha råd med det de gör? Hur ska lantbrukare ha råd att producera de livsmedel som krävs när vi behöver öka självförsörjningsgraden, när bränslepriset nu är så högt

Svar på
interpellationer

att tanken svindlar och när elpriserna är så höga att man helst inte vill öppna elräkningen?

Som jag sa tidigare är ungefär varannan tugga i Sverige importerad – varannan tugga! Jag tycker att det är lite skrämmande. Som jag också var inne på tidigare tänker jag att om det blir en långvarig kris, eller krig, och landgränsen stängs blir det problem också med transporter. Då är vi tillbaka på mjöl, socker och morötter.

Fast egentligen är det inte så enkelt heller, för vi behöver bränsle, energi och växtskyddsmedel från andra länder. Om gränsen av olika anledningar stängs kan vi alltså inte ens producera tillräckligt med mjöl, socker och morötter. Det blir ingen morotskaka. Det innebär med andra ord att Sveriges självförsörjningsgrad i dagsläget är ännu sämre än så.

Även om vi har varit utan krig i Sverige i väldigt många år är det ingen ursäkt för att släppa på kontrollen och förlita sig helt på importen. Säkerhetsläget i vår omvärld ser minst sagt väldigt osäkert ut. Det är inte bara dyrare, utan också svårare, att få tag i de saker man behöver.

Fru talman! Alla behöver inse att det här är ett problem som det inte går att blunda för. Det vore väl bättre att vi förebygger katastrofen än att vi står helt handfallna när den väl inträffar. Vi behöver tänka om, och vi behöver värdesätta våra lantbrukare och skapa möjligheter – inte bygga hinder.

Här, fru talman, behöver Sveriges beredskap öka. Det är livsviktigt att vi blir mer självförsörjande.

Anf. 25 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Tack för resonemanget från landsbygdsministern! Det känns ändå bra att man visar ett så stort intresse, för vi var inte säkra på att regeringen hade det intresset efter sommaren när man valde att inte ens tillsätta en minister. Därför är vi väldigt tacksamma att vi nu har en minister som är intresserad av frågorna.

Branschen och näringen behöver det här i allra högsta grad. De behöver också höra att vi står här och har våra meningsutbyten, för annars kommer vi inte att komma framåt.

Socialdemokraterna har nu fått chansen att vara lite fria från Miljöpartiets bojor, som har hållit tillbaka mycket av det som svenskt jordbruk tycker är viktiga frågor. Det är nog ingen överdrift att säga att Miljöpartiet inte är favoritpartiet bland svenska jordbrukare. Då måste Socialdemokraterna och regeringen nu åtminstone ta chansen. Leverera lite! Man kan inte bara hoppas och tro att den strategiska planen blir lösningen på alltihop och att det är den som driver aktiva lantbrukare att öka produktionen.

Jag kommer tillbaka till de mindre gynnsamma områdena, för jag vill prata mer om dem. Östgötaslätten, Västgötaslätten och Skåne kommer att klara sig; så är det. Där har man höga skördar, och där går lantbruket bra. Men vi är så otroligt beroende av lantbruket ute i periferin, för det är där vi har mycket mångfald, och det är där vi har våra naturbetesmarker. Vi har även problemet med rovdjuren, som regeringen nu också har möjligheten att bryta sig loss ifrån.

Det finns många saker att ta tag i som en helhet i det här. Då duger det inte, ministern, att bara tala om den strategiska planen och att bara tala om att myndigheterna ska komma tillbaka. Man måste ha ett eget driv också.

Man måste ha en vision och kunna säga vart vi ska. Om vi vill uppnå målen i livsmedelsstrategin, fru talman, är det dags att börja leverera.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Anf. 26 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Precis som min kollega John Widegren vill också jag tacka ministern för att vi har en minister att prata med, för så var det inte förra gången. Det är bra, för jag känner ändå att det finns ett engagemang i frågan. Det vill jag berömma ministern för.

Jag hoppas att vi kan föra mer samtal och att det utifrån samtalet blir verkstad, för det är just det som många vill ha. Precis som jag inledde med att säga finns det en vädjan och ett rop där ute: Gör någonting, för vi går i kvav! Jag hoppas att ministern tar med sig detta.

Vårt utskott kommer att få besök av Jordbruksverket, LRF och andra, och jag tror att det är väldigt viktigt att vi får lyssna till dem.

Jag vill anknyta till livsmedelsstrategin igen. Där sägs det att självförsörjningen ska öka. Men nu har det faktiskt blivit tvärtom; det ser man på hur Sveriges siffror ser ut. Det är klart att det blir så när vi har jordbrukare som slutar. Det brukar kunna vara så när det är vårsådd, som någon var inne på här, men i år säger man att man inte gör så utan lägger marken i träda i stället. Då är det klart att det inte blir mer mat.

Vi ser vad pandemin har inneburit. Vi ser att hyllorna har varit tomma. Vi vet också att det i Stockholms stad bara skulle gå två dygn i en kris- eller krigssituation innan hyllorna skulle vara tomma. I landet som sådant skulle det ta ungefär tio dygn innan det är tomt. Då gapar mathyllorna tomma. Det här är jätteallvarligt.

Jag hoppas att jag nu får till svar av ministern att den här frågan är den absolut viktigaste fråga ni jobbar med. Det handlar just om hur vi ska göra i en sådan situation, med tanke på hur det nu ser ut med ryssen som håller på på ett sätt som är mycket allvarligt för oss och vår omvärld.

Anf. 27 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag vill tacka alla tre ledamöter för ert stora engagemang. Jag vill också tacka för att ni så lätt säger att vi har en landsbygdsminister. Jag lovar att jag ska leverera mer än att bara vara en.

Ingen ska tro att vi inte följer och analyserar situationen. Det vill jag verkligen tala om. Men med det sagt: Det finns flera möten inplanerade för att göra detta.

Det är klart att livsmedelsstrategin ska genomföras. Den innebär innovation och investeringar och att nya jordbrukare kommer in i sektorn. Vi har också CAP, som erbjuder mer investeringar och fler unga jordbrukare. Jag vill inte heller se det som ledamoten John Widegren talar om när det gäller områden som har det tuffare. Det här innehåller också ett ökat kompensationsstöd för områden där det är lite svårare.

Jag vill avsluta med en helt annan sak, och då tänker jag på livsmedelsstrategin. I går fick jag vara med digitalt i Bjuv, där jag fick inviga Sveriges första proteinfabrik. Varför var det bra? Jo, det är alltid bra när det kommer nya innovationer. Varför var det bra? Jo, för att vi har ledamöter i kammaren som bor där. Varför var det också bra? Jo, för att man tar med varenda ärt. De ärtor som man använder i proteinfabriken är ärtor som man annars ratar för att de inte går att sälja.

Svar på
interpellationer

För en socialdemokrat var det alltså bra för att alla ärtor ska med, för att det var en ny innovation, för att detta både görs, förpackas och ska vidareförsäljas i Sverige och för att det finns en marknad i Sverige och runt om i världen för den här proteinfabriken. Det tänkte jag avsluta med att säga.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2021/22:241 om nedläggning av mackar på landsbygden

Anf. 28 Statsrådet ANNA-CAREN SÅTHERBERG (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat mig hur jag ämnar agera för att drivmedelsstationer fortsatt ska kunna finnas på landsbygden och inte skapa vita fläckar för dem som bor, verkar och lever där.

En god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service är grundläggande för att det ska vara attraktivt att bo, verka och leva i alla delar av landet. Dagligvarubutiker och drivmedelsstationer har en särskild betydelse eftersom de ofta fungerar som servicepunkter, det vill säga som ett nav även för andra serviceslag som ombud för till exempel post- och pakettjänster, betaltjänster och apotek samt ibland även viss offentlig service.

Mellan åren 2015 och 2020 har drygt 1 miljard kronor avsatts för insatser som syftar till att på olika sätt stödja drivmedelsstationer och dagligvarubutiker i landsbygder. I denna summa ingår såväl nationella statliga medel som de medel som finansierats via landsbygdsprogrammet. Dessutom har ytterligare 160 miljoner kronor tillförts investeringsstödet för kommersiell service i landsbygdsprogrammet för åren 2021–2022.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap kan enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor meddela föreskrifter när det gäller miljöregler för drivmedelsstationer. Enligt föreskriften om cisterner med anslutna rörledningar för brandfarliga vätskor får befintliga varmförzinkade rörledningar i mark som inte är fuktisolerade användas som längst fram till den 1 juli 2022 utan korrosionsskydd. Detta är ett krav som funnits med i myndighetens föreskrift ända sedan 2014. Föreskriftens syfte är att hålla risken för brand och explosion så låg som möjligt vid hantering av brandfarliga och explosiva varor samt att främja en likvärdig skydds- och säkerhetsnivå för hanteringen i hela landet. Det ska med andra ord vara lika säkert att tanka sin bil i alla delar av landet och på alla drivmedelsstationer.

För åren 2022 och 2023 har 75 miljoner kronor avsatts årligen för investeringar i drivmedelsstationer som är i behov av stöd för att kunna genomföra förändringar som är nödvändiga för att uppfylla krav i myndighetens föreskrift. Regeringen arbetar nu intensivt med att skapa förutsättningar för att dessa investeringar ska kunna genomföras under denna period.

Det är angeläget med en väl fungerande och hållbar transportförsörjning för människor och näringsliv i hela landet, såväl i städer och tätorter som i gles- och landsbygder.

Anf. 29 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag började med att lyssna lite på den föregående debatten här inne. Den slutade väldigt väl med Skåne och min hemkommun Bjuv och en stor hyllning till ärtorna. Det finns mycket spännande på gång i vårt land. Jag tackar för det inlägget.

Så till saken. Näringsutskottet debatterade den 2 december frågan om stöd för att drivmedelsstationer på landsbygden ska kunna drivas vidare framöver. Klockan tickar. Vi befinner oss nu i januari. Den 30 juni stänger dörrarna för dessa mackar, och för den lilla landsortsmacken rinner tiden ut.

Jag begärde den här interpellationsdebatten för att höra hur långt regeringen kommit i frågan. Jag hoppas därför att det ska komma nya svar från statsrådet i dagens debatt och inte bara en upprepning av historien, för den har jag fått höra många gånger av såväl statsrådet Mikael Damberg som Jennie Nilsson.

Statsrådet lyfter i sitt svar till mig fram pengarna som har tilldelats, det vill säga 1 miljard mellan 2015 och 2020. Det är väl så, men kring de här medlen har det också funnits restriktioner. Man började med att ge dem till landsbygdsprogrammet, vilket gjorde att de fastnade i statsstöd och att man inte kunde betala ut dem. Därefter överförde man dem till regionerna, vilket innebar att det här kom att konkurrera med andra saker som landsbygden skulle behöva.

Det är alltså långt ifrån alla som har kunnat ta del av de här medlen. Det har funnits pengar, men pengarna har liksom inte varit användbara. Det vill jag säga bara så att det blir tydligt.

Jag har en fråga till statsrådet angående de här medlen och förskott. Utskottet har ju också diskuterat olika delar som man ville att regeringen skulle gå vidare med som handlade om att kunna lösa den här frågan. En del i detta var förskottslån. Det har varit ett problem att man inte tilldelar pengar i förskott. Eftersom man inte gör det sitter ägare av små mackar i knipa. Man har inga pengar över. Det finns inga stora vinster i den här branschen. Man ska investera, och det blir väldigt lite pengar kvar om man ska ligga ute med medel. Man pratar om 1 miljon, men det är väldigt mycket pengar för en liten entreprenör. Därmed har de inte kunnat söka medel eller kanske, även om de kunnat det, inte fått dem. Jag vill gärna höra statsrådet säga något om en lösning på detta – om man kan tänka sig en förskottsutbetalning eller om man har kommit fram till en annan lösning för de här mackägarna. Det är en av mina frågor.

Själv har jag haft tanken att eftersom pengarna går ut till regionerna via Tillväxtverket har regionerna möjlighet att använda sig av till exempel Almi för att lösa den här knuten.

Tillväxtverket har också tilldelats uppdraget att inventera vilka mackar som saknas. Länsstyrelserna har inte fått alla besked från kommunerna, som tidigare haft det ansvaret. En annan av mina frågor är hur långt man kommit i arbetet med den inventeringen.

Jag får återkomma i nästa inlägg och ställa följdfrågor.

Anf. 30 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Även jag har debatterat den här frågan flera gånger, och det tror jag att statsrådet är medveten om.

Prot. 2021/22:56

20 januari

Svar på

interpellationer

I mitt hemlän finns det en liten by uppe i fjällvärlden som heter Ammarnäs. Det är nio mil till närmaste centralort från Ammarnäs. Av någon konstig anledning har centralpunkterna i alla de här mindre byarna blivit drivmedelsstationerna. Skulle drivmedelsstationerna försvinna skulle det innebära att personerna som bor på den här orten får köra nio mil enkel väg för att tanka bilen. Och det gäller ju inte bara privatpersoner. Det gäller hemtjänsten. Det gäller räddningstjänsten. Det gäller turismen. Det gäller alla som vill besöka de här små orterna som ligger långt från en centralort.

Därför håller jag med min kollega, som tidigare tryckte hårt på att den här inventeringen måste ske och att vi måste se till att stöden som regeringen nu avsätter går att söka och använda.

Nu säger regeringen att man avsätter 75 miljoner 2022 och 2023. Men den här lagen träder ju i kraft snart. Det är fem månader kvar. Då är stödet 2023 inte användbart eftersom det här redan ska vara gjort.

Eftersom statsrådet bor i fjällvärlden vet jag att statsrådet vet att tjälen är djup och att säsongen då man kan göra det här är kort. För de entreprenörer som ska utföra åtgärderna – gräva upp cisternerna och förbättra dem enligt MSB:s reglemente – är det inte så enkelt, och perioden är väldigt kort.

Vi har alltså ganska mycket emot oss när det gäller att få detta gjort. Det är många aktörer inblandade i denna fråga, och det gör att det blir svårt att förstå vem som ska göra vad och när det ska göras.

Moderaterna har satsat 150 miljoner för att förstärka budgeten för omregleringen av cisterner. Men här finns också en utmaning. Hinner vi göra detta före den 1 juli? Det är min fråga.

Slutligen blir min fråga till statsrådet: Vad ämnar statsrådet göra för att se till att vi förenklar det regelkrångel som har uppstått på grund av att det är för många aktörer inblandade och det är svårt att göra detta i rätt tid?

Anf. 31 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack, både Ann-Charlotte och Elisabeth, för frågorna, som jag är mycket väl medveten om eftersom vi har jobbat med dem tillsammans tidigare!

Jag skulle vilja börja där Elisabeth Björnsdotter Rahm avslutade, med behovet av lanthandeln, som kan vara det nav som behövs och som gör att det finns apoteksvaror och annat och att människor i glesbygd och på landsbygden kommer samman. Det kan också vara en drivmedelsstation. Det finns behov av dessa, och därför har det också under många år från den här regeringens sida satsats just på den kommersiella servicen i glesbygd och på landsbygden.

Frågorna är jätterelevanta, och vi jobbar med allihop. Ann-Charlotte Hammar Johnsson frågade mig om det fanns några lösningar för förskott. Där tittar vi på förordningen; jag tror att vi kommunicerade detta även i näringsutskottet. Det handlar om att det är tjäle i marken. Vi har också frågan om dispens, som MSB tittar på.

Jag tror att ledamoten Elisabeth Björnsdotter Rahm får upprepa frågan till mig och förklara vad hon menade med regelkrånglet. Jag förstod inte var detta fanns. Du får jättegärna ta det i ditt nästa anförande.

Alla de frågor som utskottet jobbat med och som den dåvarande regeringen också berättade för utskottet att man jobbade med jobbar vi nu hårt med. Det är väl ingen regering som vill lägga pengar på något som sedan inte når ut dit det ska. Satsningen på 150 miljoner ska naturligtvis komma dit den ska så att vi kan ha drivmedelsstationer i glesbygd och på landsbygden.

Inventeringen håller på att göras. Jag fick höra att de pengar vi har avsatt ska räcka till de drivmedelsstationer som behöver dem. Jag stoppar där för nu.

Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Att pengarna räcker var ett tydligt besked. Då vet vi att man har fått ned antalet mackar som man vet att medlen kommer till godo.

Jag vill också ta upp det min partikollega tidigare var inne på. Nu är vi i januari, och regelverket innebär att om man inte har gjort vad man ska till den 30 juni och inget annat händer måste dessa mackar stänga. Så är det. När det gäller tjälen och hur det ser ut i statsrådets eget hemlän, som har varit översnöat den sista tiden, vet vi att detta är en omöjlighet, vilket också kom upp.

När jag i höstas var i kontakt med ett företag i Norrbotten i denna fråga sa de att de hinner med ungefär sex jobb i månaden fram till slutet av juni 2022. Detta motsvarar en del av de här mackmöjligheterna. Nu är det ändå färre, så de kanske hinner med en del om man tänker sig att de har varit igång sedan dess. Man ska dock utföra ett arbete och beställa hem materialet. Vi kan alla räkna ut att detta inte kommer att hända. Det kanske kan vara möjligt att lösa det för ett par stycken, men man kommer inte att gå i mål.

Frågan är alltså angelägen. Vi måste ändå i sammanhanget ta upp att det nu har bytts landsbygdsminister, och vi har, som har sagts, också haft diskussioner med andra, bland annat inrikesministern, om dessa frågor. Men de har diskuterats länge, och vi har diskuterat intensivare under våren och sommaren och sedan i utskottet under hösten.

Det har alltså gått tid. Nu är det januari, och nu tittar man intensivt på frågan. Men vad har hänt sedan vi hade debatten den 2 december? Var sitter det fast? Det kan inte vara så svårt att ge Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, uppdraget att ge dispens. Det borde vara enkelt.

En något knivigare fråga skulle kunna vara statsstödsreglerna, som man måste titta på. Men redan det underlag vi hade i utskottet gav ändå en insikt om att man kan göra undantag, även från dem. Det handlar till exempel om det jag har tagit upp när det gäller vita fläckar.

Jag har tidigare tagit upp exemplet med Abisko, som ligger som sista anhalt före Norge. Det är en bra bit dit, och det är tio mil till Kiruna. För den som har hemtjänst och ska köra tio mil för att tanka blir effekten tydlig.

Man kanske dessutom har deltagit i tidigare projekt med EU-medel och nått taket för hur mycket pengar man får. Så ser nämligen regelverket ut: Har du nått ett tak kan du inte få mer. Då skulle det vara omöjligt att ha en mack där. Och då drabbas landet och idén om att hela Sverige ska leva eftersom det inte finns möjligheter att bo och verka överallt. Under sådana förutsättningar måste det finnas en klausul i ett EU-dokument som gör att

statsstödsregler åsidosätts till förmån för att landet ska kunna fungera, för det får ju inte sluta fungera.

Jag skulle vilja ha lite mer svar. Det är på gång, men vad är det man mer tänker sig ska hända? När kan man vänta sig besked i frågan, med tanke på att vi nu befinner oss i januari?

Anf. 33 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Sverige ska vara fossilfritt till 2040. Jag har ställt ett antal skriftliga frågor och interpellationer kring denna fråga och fått svaret att det är bättre att en drivmedelsstation köper en laddstolpe för 500 000 kronor. Det innebär att man måste säkra sin eltillförsel och betala stora summor för elräkningen för en laddstolpe. En laddstolpe kostar alltså 500 000 kronor.

Jag har inte räknat elbilarna i Ammarnäs, men jag kan inte tänka mig att de är speciellt många. Med de dyra elpriser vi har i dag är det långt ifrån lönsamt för en bensinmack i Ammarnäs att skaffa en laddstolpe.

När det gäller statsrådets fråga om regelkrångel – jag förstod att statsrådet ville att jag skulle komma dit – syftade jag på att det, när diskussionen om denna fråga inleddes, var länsstyrelsen som hade hand om dessa frågor och skulle göra utbetalningarna till mackarna.

Det har varit väldigt dåligt med information till alla mackägare som vi har besökt. Jag och Ann-Charlotte Hammar Johnsson har till exempel varit på besök uppe i Saxnäs. Där hade man ingen aning om regelverket. Nu har svaret för de här frågorna gått tillbaka till regionen.

Det är detta jag avser när jag talar om regelkrångel i min fråga. Vad gör vi för att underlätta för dessa mackägare?
(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 7 Frågestund

Anf. 34 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Anna Ekström, utrikesminister Ann Linde, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark och statsrådet Max Elger.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Anna Ekström besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 35 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Frågan riktas till det statsråd som tar de allmänpolitiska frågorna.

Förra veckan blev det offentligt att den oberoende Coronakommissionen under lång tid nekats information man anser sig behöva för att fullgöra sitt uppdrag att granska regeringens hantering av pandemin.

Socialminister Hallengren har såväl i socialutskottet som i medier hävdat att hon lämnat ut all information. Det är uppenbarligen inte sant, eftersom Coronakommissionen tvingades att offentligt klargöra att regeringen vägrar lämna ut relevanta och nödvändiga handlingar som Coronakommissionen vet finns.

Min fråga till statsrådet och till regeringen är därför: Tänker regeringen nu lämna ut alla relevanta och nödvändiga handlingar som Coronakommissionen anser sig behöva?

Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Camilla Waltersson Grönvall, för frågan! Coronakommissionen är en viktig kommission. Den är tillsatt av regeringen, och syftet är att utvärdera regeringens, myndigheternas, regionernas och kommunernas förmåga att hantera pandemin. Det är ett väldigt viktigt uppdrag.

Det handlar om att vi ska få en grundlig analys, inte minst för att vi ska lära oss inför framtida kriser. Och det är självklart för regeringen att vara så transparent att kommissionen kan göra sin granskning.

Coronakommissionen har rätt att få ta del av allmänna handlingar som förvaras i Regeringskansliet. Det gäller också handlingar som innehåller sekretesskyddade uppgifter. Coronakommissionen får därutöver, enligt en särskild författning, tillgång till uppgifter som Regeringskansliet förfogar över.

Regeringen har sett till och har för avsikt att fortsätta se till att Coronakommissionen får de upprättade handlingar som kommissionen kan ha behov av.

Detta är ett väldigt viktigt uppdrag, och det är någonting som regeringen fäster stor vikt vid.

Anf. 37 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret. GSS, gruppen för strategisk samordning, är ju inte vilken grupp som helst. Den består bland annat av socialministerns och nuvarande statsministerns närmaste medarbetare, det vill säga socialdemokratiska statssekreterare. Att dessa inte skulle ha dokumenterat sina möten faller på sin egen orimlighet.

Vad är det regeringen vill mörka och dölja genom att inte lämna ut dessa handlingar?

Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! GSS är, som sägs, en viktig grupp. Men i likhet med andra möten i Regeringskansliet som inte är beslutsmöten upprättas inte protokoll för GSS. Och enligt etablerad praxis anses Regeringskansliet inte förfoga över eventuella anteckningar som har förts av tjänstemän.

Regeringen har, som jag sa, ett stort intresse av att se till att Corona-kommissionen får det underlag som kommissionen behöver, och det kommer regeringen med glädje att fortsätta att göra.

Straffet för nyttjandet av illegal arbetskraft

Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Fru talman! Ingen vet i dag hur många illegala invandrare som befinner sig i Sverige, och det finns heller inget intresse från regeringen av att utreda frågan. Orsakerna till att skuggsamhället har brett ut sig är förstås en ultraliberal migrationslagstiftning och obefintliga inre utlänningskontroller men även en fullständigt tandlös lagstiftning mot de arbetsgivare som utnyttjar illegal arbetskraft.

Enligt 20 kap. utlänningslagen kan den som anställer illegal arbetskraft dömas till fängelse om omständigheterna är försvårande, men faktum är att ingen någonsin har dömts till fängelse för det brottet. Enligt ett avgörande i domstol räknas inte ens 21 illegala byggnadsarbetare som tillräckligt för att arbetsgivaren ska dömas till frihetsberövande straff.

Min fråga är: Hur många svartjobbare anser arbetsmarknadsminister Nordmark att det är rimligt att man kan anställa utan att få mer än böter som straff?

Anf. 40 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Jonas Andersson, för frågan! Mitt svar är: Inga. Vi ska inte ha illegal arbetskraft i Sverige. Vi ska ha betydligt bättre kontroll. Det är också av det skälet som min kollega Anders Ygeman, som nu är ansvarig för dessa frågor, bland annat har lagt fram förslag som handlar om att säkerställa att den lagstiftning vi har när det gäller arbetskraftsinvandring skärps. Vi socialdemokrater och regeringen tar detta på största allvar.

Anf. 41 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Vi måste förstås utgå från nu-läget. Riksrevisionen menar i sin rapport att det är en nästan obefintlig risk att straffas. Det anges också som en av de viktigaste riskfaktorerna för grov arbetskraftsexploatering, att detta ska kunna breda ut sig. Det är alltså precis så som det är i Sverige i dag.

Ska det verkligen vara så att regeringen inte reagerar på detta förrän självaste statsministern råkar leja illegal arbetskraft för att städa billigt i villan?

Anf. 42 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Egentligen är detta inte mitt ansvarsområde nu, men jag har jobbat mycket med frågorna, så jag vill ändå svara.

Arbetskraftsinvandringen och det som rör problematiken med den grova organiserade brottsligheten, som har tagit sig in i svenskt arbetsliv, är ett jättestort problem. Det är också därför som regeringen har gjort väldigt stora insatser. Vi har tillsatt en delegation mot arbetslivskriminalitet,

Rätten till vårdnad och umgänge

Frågestund

Anf. 43 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Min fråga går till jämställdhetsminister Eva Nordmark. Den gäller mäns våld mot kvinnor. Det är en kriminalitet som i dag är så vanlig att gemene man knappt reagerar. Det har gått 20 dagar på det nya året, och redan har kvinnor blivit mördade av män de haft en relation med.

Misshandlade kvinnor åtnjuter ingen eller dålig rättstrygghet, särskilt när det gäller vårdnadstvister i relationer där våld förekommer. Med dagens lagstiftning tvingas brottsoffer att samarbeta med sina förövare även när offret, kvinnan, lever med skyddad identitet. Under hot och press tvingas hon medverka till att till exempel lämna barnen för umgänge. Vilka andra brottsoffer tvingar svensk lagstiftning att samverka med sina förövare?

Frågan är om en pappa som misshandlat sitt barns mamma, ibland inför ögonen på barnet, verkligen är en bra pappa. Ska inte barnets rätt till en uppväxt fri från våld gå före en förälders rätt till sina barn om det samtidigt kan riskera kvinnans liv och hälsa?

Min fråga är: Kommer regeringen att se över rätten till vårdnad och umgänge i fall där misshandel och våld mot den ena föräldern förekommer?

Anf. 44 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det här är en fråga som inte bara är bra utan som också berör flera ministrars ansvarsområden, och därför är det viktigt att den tas på stort allvar.

Det problem som lyfts i frågan faller under ett väldigt brett ansvar att agera mot mäns våld mot kvinnor. Regeringen har ett stort flerpunktsprogram som adresserar de väldigt många olika saker som behöver göras på detta område.

Det som frågeställaren lyfter är oerhört angeläget. Jag kan tyvärr inte med så här kort varsel besvara hur regeringen avser att hantera frågan, men jag kan försäkra frågeställaren om att det har vidtagits åtgärder till exempel när det gäller straffsatserna för dem som begår brott mot sin partner i barns närvaro – en fråga som ligger nära frågeställarens.

Anf. 45 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! I regeringens handlingsplan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som kom före jul och som ministern nämner finns det många bra punkter. Det ska sägas. Men det finns faktiskt ingen punkt som definierar just det här problemet med våld och vårdnad.

En annan punkt som jag gärna skickar med handlar om kontaktförbud. I dag leder det till att kvinnan har en fredad zon, men utanför den, på besök och vid resor på andra ställen gäller det inte. Det är förövarens frihet som ska begränsas och inte kvinnans, och ett medskick är därför att ringa in området där förövaren bor och upprätta kontaktförbud utanför det.

Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det är sant som frågeställaren säger att det åtgärdsprogram som har tagits fram åtföljs inte bara av förändringar på det straffrättsliga området utan också av förändringar när det gäller stöd till de många organisationer som kämpar för kvinnors rättigheter.

En viktig insats som regeringen avser att fortsätta med är den bidragsökning som har skett till inte minst kvinno- och tjejjourer som ger ett väldigt starkt stöd till kvinnor som lever i den väldigt beklagliga situation som frågeställaren tar upp.

Regeringen har för avsikt att fortsätta detta arbete med all kraft.

Möjligheten att göra högskoleprovet

Anf. 47 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Närmare 74 500 personer har anmält sig till att skriva högskoleprovet i vår. Ungefär hälften kommer att göra provet i mars, hälften i maj.

Vid provtillfället i mars är det troligt att flera kommer att tvingas lämna återbud på grund av att de har symtom eller är sjuka i corona. I så fall får de inte något nytt provtillfälle, och de får heller inte anmälningsavgiften tillbaka. Risken är därför stor att en del kommer att gå till provlokalen trots att de har symtom.

Högskoleprovet är en viktig alternativ väg in till högskola. Med inställda prov och maxtak för antalet anmälda, som det har varit ett tag, har vissa nu väntat i flera år på att göra provet. De borde inte behöva vänta till i höst om de skulle bli sjuka.

Min fråga till utbildningsministern är om hon tänker agera för att den som är sjuk vid det första provtillfället får möjlighet att delta i den andra provomgången, både för den personens skull och för att undvika att man går till provlokalen sjuk.

Anf. 48 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Att få möjlighet att skriva högskoleprovet är en viktig sak för många elever och presumtiva studenter. Regeringen är väl medveten om de stora uppoffringar som elever och studenter har gjort under pandemin. Man har deltagit i distansundervisning, man har fått vara med om ett liv på campus och på gymnasiet som inte alls innehåller all den sociala samvaro och de kontakter som en vanlig gymnasietid innebär.

Bland annat av det skälet och för att se till att vägarna till högskolan hålls öppna också i en pandemi har det vidtagits mycket stora åtgärder för att säkerställa att högskoleprovet över huvud taget kan hållas. Vi är skyldiga ett stort tack till de många anställda på universitet och högskolor som har kämpat med att hålla lokalerna öppna så att högskoleprovet kan hållas.

Hur vi ska hantera den fråga som Ilona Szatmari Waldau ställer beror bland annat på hur smittskyddsläget ser ut vid den tidpunkt när provet skrivs.

Anf. 49 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, ministern! Det ger i alla fall ett visst hopp för de studenter som kanske inte har råd att förlora anmälningsavgiften eller inte har möjlighet att vänta till hösten.

För mig är det otroligt viktigt att vi ser till att ingen går till högskoleprovet sjuk bara för att man inte får en ny chans. Precis som vi har infört nya regler så att man inte ska gå till jobbet sjuk hoppas jag därför att vi också kan se till att återbetala åtminstone anmälningsavgiften för de blivande studenter som är sjuka vid provtillfället.

Anf. 50 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Högskoleprovet är viktigt. Det är viktigt för högskolan som ett sätt att säkra att det finns vägar in i högskolan, men det är också viktigt för de många personer som varje år skriver högskoleprovet.

Ingen människa i Sverige ska gå till jobbet med minsta symtom, ingen ska gå ut i samhället med minsta symtom och ingen person ska heller gå och skriva högskoleprovet med minsta symtom. Jag förväntar mig att Sveriges medborgare kommer att fortsätta att ta det stora ansvar som de har tagit fortlöpande under pandemin, bland annat genom att stanna hemma vid minsta symtom, också om det är ett viktigt prov som ska skrivas.

Hedersnormer på förskolor

Anf. 51 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! I morgon är det 20 år sedan Fadime Şahindal sköts till döds av sin egen pappa. 20 år har gått, och hedersvåldet fortsätter att skörda offer.

Politikens respons har varit långsam. Möjligheten att göra något åt problemet har fått stå tillbaka för rädslan att uppfattas som någon som pekar ut och spelar rasister i händerna. Även om tystnadens tid inte helt är förbi i dag, har viktiga steg tagits. Men en rapport som presenterades för ett par månader sedan från Malmö stad visar ett område som inte har varit i tillräckligt fokus, nämligen förskolorna. På tolv av tretton undersökta kommunala förskolor förekom hedersnormer.

Jag vill därför fråga Eva Nordmark i egenskap av ny jämställdhetsminister hur regeringen avser att ta ett helhetsgrepp för att kunna agera mot hedersnormer redan i låga åldrar.

Anf. 52 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Sofia Damm, för den mycket viktiga frågan! Precis som statsminister Andersson sa tidigare när hon installerades som statsminister ska vi bekämpa hedersförtrycket. Det hör inte hemma i Sverige, och det ska bort.

Regeringen har vidtagit en hel rad olika åtgärder, som utbildningsministern var inne på tidigare, när det gäller bland annat straffskärpningar. En viktig del handlar också om flera olika typer av uppdrag som bland annat våra nationella och regionala myndigheter har fått att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Där vill jag ge som ett exempel Skolverkets uppdrag att se till att arbeta för att höja kunskapen i skolan och just i förskolan, som Sofia Damm nämner.

Anf. 53 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! I sitt anförande i riksdagen bara ett par månader innan hon mördades sa Fadime: Jag hoppas att ni inte vänder dem ryggen, att ni inte blundar för dem.

På en förskola i Malmö har man slutat med vattenlek för att undvika negativa reaktioner hos föräldrarna. Barn får inte sova i blöja, för då kan deras ben synas.

Det är uppenbart att det behövs fler åtgärder och stöd till förskolepersonalen, och jag hoppas verkligen att ministern kommer att agera. Vänd dem inte ryggen!

Anf. 54 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Det här är verkligen en högt prioriterad fråga av regeringen och av Sveriges riksdag. Jag känner ju vilket starkt engagemang som finns här.

Till dem som tittar och alla kvinnor, unga och barn som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck vill jag passa på att säga: Det är ditt liv, det är din kropp och det är du som bestämmer!

En ny forskningsisbrytare

Anf. 55 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag har en fråga till utbildningsministern.

Sverige har i dag en världsledande infrastruktur för polarforskning, som också är efterfrågad av många länder i världen, i form av forskningsisbrytaren Oden. Vi har haft den i drygt 30 års tid, och den kan ta sig till de tuffaste platserna i norra Arktis. Det var en stor investering för Sverige när vi fick den båten 1989. Det finns även säkerhetspolitiska aspekter i detta, och vi vet att Arktis, polarforskning och klimatforskning blir allt viktigare områden.

Inom en ganska snar framtid kommer det här fartyget att behöva pensioneras. Vi kommer inom de närmaste åren att behöva fatta ett beslut i riksdagen, eller i alla fall i regeringen, om vad vi ska göra nu. Min fråga är hur utbildningsministern ser på detta.

Anf. 56 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för frågan, Fredrik Malm!

Vi ska vara väldigt tacksamma inte bara över att vi bor i världens vackraste land utan också över att vi bor i ett land långt upp i norr där vi har möjlighet att bidra till världens samlade forskning kring såväl Arktis och förhållandena där som klimatfrågan och viktiga biologiska frågor. Vi kan också delta i forskningssamarbeten tillsammans med andra länder, vilket har stor betydelse för Sveriges säkerhetspolitik i det säkerhetspolitiskt allt hetare – om uttrycket tillåts – Arktis.

Isbrytaren Oden har varit en mycket stor tillgång för både Sverige och det samlade forskningssamhället, och regeringen är väldigt intresserad av

att fortsätta bidra till polarforskningen. Vi har haft en fråga om Oden i en utredning, och den utredningen har precis varit ute på remiss. Vi analyserar nu remissvaren inom Regeringskansliet och bereder frågan vidare.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Frågestund

Anf. 57 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Inom ett antal år finns det två egentliga alternativ här: Antingen investerar Sverige i att bygga eller införskaffa en ny forskningsisbrytare, eller också hyr man in sig i någon annan kompetens som ett annat land har. Det senare alternativet vore ju en nedprioritering av svensk polar- och klimatforskning. Det är viktigt att Sverige nu verkligen spänner bågen och att vi fattar detta strategiskt viktiga beslut framöver.

Anf. 58 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det råder ingen tvekan om att forskningen behöver sin infrastruktur. Infrastrukturen kan vara dyra apparater, stora fartyg eller elektronpartikelapparater på de skånska åkrarna. Det kan också vara register, och det kan vara rara växter och örter. Det kan vara böcker i ett bibliotek.

I den forskningsproposition som regeringen lade på riksdagens bord och som riksdagen röstade ja till ingår forskningsinfrastrukturen som en självklar del, och regeringen avser att fortsätta prioritera forskningsinfrastrukturen. Den är en avgörande komponent för att Sverige ska vara en ledande forskarnation.

Klassningen av kärnkraft som en hållbar energikälla

Anf. 59 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Kärnkraft dras som bekant med många hållbarhetsproblem. Det är farligt att bryta uran, att transportera det, att använda det som bränsle och att slutförvara det i hundratusentals år. Därför har regeringen under många år arbetat för att kärnkraften inte ska anses vara en hållbar energikälla. Riksdagen har antagit ett mål om en 100 procent förnybar elproduktion till 2040, och det är något som regeringen är bunden att förhålla sig till. Exakt samma mål har Socialdemokraterna antagit på sina kongresser.

Därför gjorde det mig förvånad när finansmarknadsministern gick ut och stöttade idén att klassa kärnkraften som hållbar samtidigt som andra statsråd i samma regering har uttryckt helt andra åsikter. Min fråga till finansmarknadsministern är därför: Vad är egentligen regeringens ståndpunkt? Tycker regeringen att kärnkraften är hållbar?

Anf. 60 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Som finansmarknadsminister har jag till uppgift att bidra till att EU:s gröna taxonomiförordning implementeras på ett korrekt sätt, och EU-kommissionen har efter noggrant övervägande föreslagit att investeringar i viss kärnkraftsverksamhet ska kunna klassificeras som hållbara. Grunden för kommissionens analys är att kärnkraften är ett fossilfritt energislag som kan ge ett positivt bidrag till arbetet med att nå taxonomins klimatmål.

Regeringen invänder inte i detta stycke mot kommissionens implementering av taxonomiförordningen och därmed inte heller mot att kärnkraft inkluderas som omställningsverksamhet och hållbart i taxonomin.

Anf. 61 MARIA FERM (MP):

Fru talman! I taxonomin föreslås kärnkraft vara en övergångsteknik med bortre tidsgräns. Denna tidsgräns verkar statsrådet vilja ta bort, samtidigt som riksdagen har beslutat om just en bortre tidsgräns, nämligen 2040. Detta kan tolkas som att statsrådet inte står bakom riksdagens mål, och min fråga till statsrådet är därför hur han ser på det riksdagsbundna målet om en 100 procent förnybar elproduktion till 2040.

Anf. 62 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Jag ska villigt erkänna att jag som finansmarknadsminister inte har haft anledning att förhålla mig till det mål som riksdagsledamoten nämner. Men om jag inte missminner mig var innebörden av energiöverenskomsten att man satte ett mål men ingen tidsgräns, och det förefaller alltså vara en rimlig hållning.

Kampen mot gängbrottsligheten

Anf. 63 EVA LINDH (S):

Fru talman! Även jag vill ställa en fråga till statsrådet Max Elger.

Kampen mot gängbrottsligheten är en av regeringens allra tydligaste prioriteringar, på väldigt goda grunder. Vi behöver ett tryggare samhälle. Ofta handlar det här om narkotikahandel, men det finns också verksamheter på flera andra områden, till exempel bedrägerier. Jag vill ställa frågan till statsrådet vad regeringen avser att göra för att hantera detta och fortsätta kampen mot gängbrottsligheten på det här området.

Anf. 64 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tack för en angelägen fråga, Eva Lindh! Det är allom bekant att regeringens övergripande prioritering inkluderar att vi ska knäcka gängen.

Är det en sak vi vet är det att organiserad brottslighet behöver tvätta pengar, och därför ska vi slå till mot penningtvätten och mot gängens plånböcker. Om kriminella inte kan tvätta pengar förlorar de behållningen av sin kriminalitet; då blir det inga pengar, inga bilar och ingen lyx. Vi ska alltså bekämpa penningtvätt.

I detta har vi tillskjutit pengar till polisen och Finansinspektionen, men det är blott ett första steg. Nu ska vi gå vidare, och vi kommer att lägga fram ett långtgående förslag där vi förbättrar informationsutbytet mellan banker och rättsvårdande myndigheter. Kan de utbyta mer information kan vi bekämpa penningtvätt mer effektivt, så det är nästa steg.

Anf. 65 EVA LINDH (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

De här gängen är ju ofta internationella organisationer, och pengar och verksamhet rör sig ofta över landsgränser. Nästa fråga är därför vad

Anf. 66 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Det är helt riktigt att gängens verksamhet inte stannar vid landsgränser. Det är också viktigt att notera att EU driver ett arbete mot penningtvätt. Det regelverk vi har håller just nu på att kompletteras och förstärkas; exempelvis försöker man förstärka spårbarheten i kryptotransaktioner. Det är viktigt att komma ihåg att den anonymitet som kryptotransaktioner innebär är attraktiv för kriminella. Vi stannar alltså inte vid landsgränsen, utan vi jobbar på i EU och internationellt.

Frågestund

Ryssland och regeringens dialog med riksdagen

Anf. 67 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag vänder mig till utrikesministern.

Vi kan väl vara överens om att vi just nu i Europa befinner oss i den farligaste säkerhetspolitiska situationen på årtionden. På fredag, det vill säga i morgon, kommer utrikesministrarna Blinken och Lavrov att träffas i Genève. Det finns stor risk för att Ryssland vid någon tidpunkt kommer att välta bordet. Det finns massiva truppdragningar invid Ukrainas gräns både från rysk sida och från belarusisk sida.

I en så orolig tid finns det ju ett mervärde i att försöka nå en så bred samsyn som möjligt. På en pressträff i tisdags förklarade både utrikesministern och försvarsministern att regeringen har för avsikt att hitta former för att samtala med och lyssna på riksdagens partier och att man ska göra det ganska snart. Nu har det gått 48 timmar, så jag undrar: Kan utrikesministern berätta hur formerna ser ut för att på riktigt föra en dialog med riksdagens partier, och när kommer beskedet om detta?

Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Wallmark för frågan.

Regeringen delar bedömningen att det råder ett mycket allvarligt säkerhetspolitiskt läge. Vi är angelägna om att ha en viktig och nödvändig dialog med riksdagen. Bland annat var försvarsministern och jag på ett över tre timmar långt möte med sammansatta försvars- och utrikesutskottet i tisdags där vi förde långa och av mig mycket uppskattade diskussioner.

Vi kommer i närtid att föreslå hur en ytterligare fördjupad dialog ska se ut. Jag tycker inte att 48 timmar är jättelång tid, och vi kommer att återkomma i närtid med konkreta förslag.

Spioneri och studenter från Kina

Anf. 69 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Anna Ekström.

En av de största grupperna utländska studenter i Sverige kommer från Kina. Majoriteten av dessa studenter går på tekniska utbildningar som exempelvis KTH driver.

Redan 2019 uppmärksammade chefer på militära underrättelsetjänsten att flera studenter och forskare med kopplingar till Kinas försvarsindustri

varit verksamma på svenska universitet. Must, det vill säga Militära under rättelse- och säkerhetstjänsten, tvekar inte ett ögonblick om att det varit fråga om rent spioneri. Säkerhetspolisen skriver i sin senaste årsbok att Kina, vid sidan av Ryssland, är det land som utmärker sig mest vad gäller spionage mot Sverige.

Anser utbildningsministern att högskolorna ska fortsätta att ta in studenter från Kinas försvarsindustri, eller avser regeringen att vidta några åtgärder med anledning av detta?

Anf. 70 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Regeringen bevakar ständigt att Sveriges säkerhetspolitiska intressen kan tillgodoses och att hot mot Sverige kan mötas varhelst de dyker upp.

Samtidigt är det ett viktigt intresse att vi inom ramen för vår utbildnings- och forskningspolitik har ett gott utbyte på sjysta grunder med andra nationer. Regeringens övertygelse, och min övertygelse, är att ett samarbete med andra länder är bra om det sker på ett sätt så att vi säkerställer Sveriges, svenska företags och svenska myndigheters självklara behov av att ta hänsyn till säkerhetspolitiska intressen.

Ja, vi ska samarbeta med andra länder, inklusive Kina, men nej, vi ska inte ta för givet att vi lever i en värld där vi inte behöver se om vårt hus.

Rätten att öppna ett bankkonto

Anf. 71 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Max Elger.

Att ha tillgång till ett bankkonto, vare sig som privatperson eller för ett företag, är helt avgörande för att fungera i ett modernt samhälle.

I dag råder en situation där många banker nekar personer att öppna bankkonton trots att de bedriver helt laglig verksamhet antingen som privatperson eller som företag. När detta sker generellt, utan individuell prövning, skapas en situation med en parallell lagstiftning därför att bankerna kan neka något som trots allt är legalt.

Tycker statsrådet att det här är en rimlig hållning från bankernas sida? Eller är detta något som regeringen förväntas ändra?

Anf. 72 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Jag fastnade i inledningen av frågan, nämligen rätten till ett inlåningskonto. Så har jag också uppfattat ordningen. Den rätten måste naturligtvis gälla.

Jag är inte bekant med de fall som nämns i frågan, och jag är inte bekant med de omständigheter som föranleder att en sådan rätt inte exerceras. Men jag är helt trygg i att de myndigheter som har att överse och tillse att Svea rikes lag gäller även på finansmarknaden gör sitt allra yttersta för att säkerställa detta.

Anf. 73 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Trots att januariavtalet har fallit fortsätter regeringen arbetet att reformera Arbetsförmedlingen enligt Centerns önskemål. AF ska fortsätta att ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men matchande och rustande insatser ska i huvudsak utföras av privata aktörer på uppdrag av myndigheten.

En genomgång av remissvaren från Arbetsmarknadsdepartementets promemoria med de lagförslag som regeringen bedömer behövs för att fortsätta reformeringen visar på en omfattande kritik från expertmyndigheter, kommuner och fackförbund. Enligt IFAU är det märkligt att en så omfattande reformering kan genomföras utan en noggrann analys av effekter och kostnader. Av de kommuner som har beretts möjlighet att inkomma med remissvar är majoriteten mycket kritiska.

Varför vill Eva Nordmark genomföra en reformering av Arbetsförmedlingen som varken har stöd i forskningen eller stöd hos en majoritet av remissinstanserna?

Anf. 74 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Vi behöver fortsätta att reformera Arbetsförmedlingen och utveckla arbetsmarknadspolitiken. Det råder inget tvivel om att arbetsgivare på ett mer effektivt och snabbare sätt måste hitta den kompetens de behöver för att kunna anställa, och människor behöver rätt insatser för att komma i arbete snabbare.

Vi har fått in mycket synpunkter, vilket jag välkomnar. Det här är ett viktigt underlag inför det att regeringen kommer att återkomma till Sveriges riksdag med de nödvändiga lagförslag som frågan gäller. Givetvis handlar det också om att kunna satsa i budget och lämna nya uppdrag till Arbetsförmedlingen. Den ska finnas i hela vårt avlånga land och spela en stor roll för att arbetsmarknadspolitiken ska funka i hela landet.

Ett offentligt testamentsregister

Anf. 75 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsministern.

Coronapandemin har fått betydligt fler människor att vilja skriva ett testamente. Enligt begravningsbyråer och jurister är det nästan fyra gånger fler förfrågningar om hur man går till väga med att skriva ett testamente.

Det är bra att många har förstått att fatta det viktiga beslutet att skriva testamente. Men tyvärr finns ett problem i Sveriges avlånga land, nämligen att det inte finns något offentligt testamentsregister.

Att det saknas ett system för att säkerställa en persons sista vilja innebär enligt mig en allvarlig brist i rättssäkerheten. Avsaknad av testamentsregister ökar risken för att testamenten förfalskas, förstörs eller helt enkelt kommer bort.

Vi i Sveriges riksdag har vid flera tillfällen diskuterat frågan om testamentsregister. Vid två tillfällen har riksdagen tillkännagivit för regeringen

Frågestund

om att återkomma med förslag om hantering av ett testamentsregister. När kommer förslaget?

Anf. 76 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar Larry Söder för en för många människor angelägen fråga.

Regeringen får tillkännagivanden från riksdagen som regeringen alltid tar på stort allvar. Regeringen har en rutin för hur tillkännagivanden tas om hand och återkommer i laga ordning till riksdagen.

Jag kan tyvärr inte på stående fot redogöra för exakt hur tidsplanen ser ut för den nu aktuella frågan, men jag råder Larry Söder att antingen ställa en enkel fråga till den minister som är ansvarig för frågorna eller återkomma vid en frågestund när den ansvariga ministern finns här. Jag är övertygad om att det finns ett stort engagemang hos min kollega för att se till att frågan hanteras på ett klokt sätt.

Jag tackar för frågan.

Kritiken mot Samhall

Anf. 77 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Långtidsarbetslösheten har sannerligen bitit sig fast. Det som oroar mig mest är att den ökar särskilt bland personer som har olika typer av funktionsnedsättningar. Periodvis har vi sett att det finns dubbelt så många arbetslösa och långtidsarbetslösa bland dem jämfört med övriga inskrivna på Arbetsförmedlingen.

En fråga som jag särskilt vill lyfta fram är Arbetsförmedlingens bristande kompetens, kapacitet och förmåga att bedöma arbetsförmågan hos personer med funktionsnedsättning. Jag vill även lyfta fram den häftiga kritik som återkommande hörs om det statliga bolaget Samhall. Många människor mår dåligt, blir sjukskrivna och får inte rätt stöd. Det finns inga rutiner för vad som ska ske när någon avlider på arbetsplatsen. Det har gått så långt att några har tagit livet av sig på grund av bristfällig hantering.

Jag menar att det är dags för regeringen och statsrådet att slå näven i bordet och agera. Hur ser statsrådet på kritiken mot Samhall?

Anf. 78 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Roger Haddad, för engagemanget! Det här är ju ett engagemang som vi delar.

Vi har i dag ungefär 26 000 personer som arbetar på Samhall, och vi vet att de allra flesta av dessa går till sitt arbete med stor stolthet. De bidrar till att förbättra vårt samhälle.

Men det har också kommit en rad rapporter om bland annat bristande arbetsmiljö på Samhall. Detta har föranlett att vi från regeringens sida har gett ett antal uppdrag, bland annat till Arbetsförmedlingen, om att titta på hur det här funkar i praktiken. Det är en fråga som jag också har haft anledning att informera arbetsmarknadsutskottet om.

Det är ingen tvekan om att man, oavsett om man jobbar på Samhall eller någon annanstans, har rätt till en god arbetsmiljö.

Anf. 79 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Regeringen har under en lång tid arbetat med ett professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Vi vill alla att våra barn möts av kunniga lärare genom hela sin tid i skolan. Att se till att våra lärare och skolledare systematiskt utvecklar sin kunskap är viktigt för en utbildning på vetenskaplig grund.

Förutsättningarna för professionsprogrammen utvecklas steg för steg, och vi har nu fått information om att en lagrådsremiss kan väntas till hösten. I remissvaren från lärosätena finns synpunkter på att det är oklart vad deras roll kommer att vara, hur stort inflytande de kommer att ha över utbildningen och hur meriteringen i professionsprogrammen kopplas ihop med den akademiska strukturen.

Jag vill fråga utbildningsministern hur regeringen ser på lärosätenas roll i de kommande professionsprogrammen.

Anf. 80 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Camilla Hansén, för en väldigt viktig fråga!

Sverige har en lärarbrist som vi arbetar hårt med att komma till rätta med. En del av denna lärarbrist är att läraryrket har sjunkit i attraktivitet. Internationella undersökningar visar att de svenska lärarna under lång tid har fått mindre kompetensutveckling än kollegorna i andra länder och att den kompetensutvecklingen dessutom har haft en lägre anknytning till undervisningen och yrket.

Regeringens kommande professionsprogram har redan smygstartat med uppdrag till Skolverket. I de uppdragen ingår bland annat att man ska säkerställa att det finns ett utbud av utbildningar.

I min värld är det självklart att utbildningar för lärare är evidensbaserade och bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på forskning. Därför ser jag det som helt naturligt att de utbildningar som kommer att finnas inom ramen för professionsprogram i stor utsträckning kommer att vara utbildningar som ges av våra lärosäten.

Jag ser fram emot att tillsammans med min kollega Lina Axelsson Kihlblom arbeta vidare med professionsprogrammets förverkligande.

Omställningsstudiestödet

Anf. 81 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Sverige har ett av världens mest omfattande och generösa studiestödssystem, och det ska vi vara enormt glada och stolta över.

Nu är regeringen i full färd med att ta fram ett nytt och viktigt omställningsstudiestöd för att öka möjligheten för vuxna mitt i arbetslivet att utbildas sig. Omställningsstudiestödet är tänkt att göra det enklare för personer med arbetslivserfarenhet att vidareutbilda sig eller läsa en helt ny utbildning för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

För många arbetstagare kan det dock vara en tuff ekonomisk omställning att börja studera efter att ha haft omkostnader för familj och boende under väldigt lång tid. Därför vill jag ställa följande fråga till utbildnings-

minister Anna Ekström: Hur kommer omställningsstudiestödet att utformas för att göra det möjligt för denna stora och viktiga grupp att studera?

Anf. 82 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Pia Nilsson, för en väldigt viktig fråga!

Det nya omställningsstudiestödet är den största trygghets-, rättvis- och frihetsreformen i Sverige på länge. Det är en stor insats som görs för att säkra att vår arbetsmarknad och våra arbetsgivare kan få den utbildade arbetskraft som behövs för att Sverige ska vara ledande i klimatomställningen.

Det är också otroligt viktigt för enskilda som får chansen att under ett år läsa på komvux, yrkeshögskola, folkhögskola eller högskola. Med omställningsstudiestödet kommer man att kunna läsa med 80 procent av lönen, och det kommer att finnas en generös bidragsdel i detta. I många kollektivavtal kommer dessutom det tak som finns att höjas.

Bedömningen från regeringens sida är att omställningsstudiestödet kommer att möjliggöra för någonstans runt 45 000 personer om året att läsa minst ett år för att skapa sig en ny framtid, i sitt yrke eller i ett alldeles nytt yrke, och bidra till att Sverige är ledande i klimatomställningen.

Konsekvenserna av skolfrånvaro

Anf. 83 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Frågan går till utbildningsminister Anna Ekström.

Under höstens lättnader gällande pandemin hade jag återigen den stora förmånen att ha en praktikant hos mig – detta är bland de roligaste uppdrag jag vet. Det var en ung och bright kille från årskurs 9 i Rödebyskolan i Karlskrona kommun. Han hade många funderingar och frågor om skolan, bland annat om skolk. Jag ska be att få framföra hans fråga, som var följande:

Det finns flera elever i grundskolan som inte tar skolan på allvar och som inte har mycket närvaro under lektionerna. Några skolkar från vissa lektioner som de inte tycker är intressanta, även fast dessa är viktiga för deras eget välbefinnande och utveckling senare i livet. Vissa går inte i grundskolan alls, även om det är obligatoriskt.

Just nu får man frånvaro i betyget i form av hur länge man varit frånvarande. Min – det vill säga Davids – fråga till utbildningsministern är om inte frånvaro – om man skolkar – borde få större konsekvenser än bara ett tal på papper, så att man får större möjlighet att lära sig vilket ansvar man har.

Anf. 84 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar Annicka Engblom, och kanske framför allt den kloka praktikanten David, för frågan.

I Sverige har vi skolplikt. Alla barn är skyldiga att gå till skolan, och alla föräldrar är skyldiga att se till att deras barn kommer till skolan. Vi har skolplikt av en anledning.

Den som inte kommer till skolan får frånvaro antecknad, men den som inte kommer till skolan får också mycket mindre möjligheter att lära sig

det man behöver för att gå vidare och plugga på gymnasiet, för att klara sig i arbetslivet och för att delta i vårt gemensamma samhällsliv.

Skolplikten ska vi ta på mycket stort allvar, och den som inte deltar i skolans arbete ska veta att detta får konsekvenser.

Fru talman! Det kanske viktigaste arbete som skolan har när det gäller frånvaro handlar om att främja närvaro och om att fånga upp de elever som inte kommer till skolan. Det handlar om att se till att de möjliga hinder som finns undanröjs och, framför allt, om att se till att eleverna förstår konsekvenserna av frånvaro.

Regeringen arbetar just nu för fullt med ett nationellt handlingsprogram för trygghet och studiero. Där ingår dessa frågor.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Frågestund

En temporär amorteringsfrihet

Anf. 85 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Under 2021 hade de svenska hushållen amorteringsfrihet på grund av att de hade små marginaler i privatekonomin. Dessa marginaler är nu helt borta. Denna gång är det dock inte på grund av en pandemi, utan det är skattepolitiken som har gjort bilen till en klassfråga när man ska tanka och energipolitiken som har gjort det dyrt att betala elräkningen i slutet av månaden.

I måndags kunde vi på nyheterna höra om Magnus, som har en elräkning på 16 000 och en inkomst på 13 000. Det har helt enkelt blivit dyrt att vara en vanlig svensson i Sverige i dag.

Nu har politiken ett ansvar att inte sitta med armarna i kors och vänta på att någon annan ska göra någonting. Finansmarknadsministern kan uppdraga åt Finansinspektionen att införa en temporär amorteringsfrihet på grund av de skenande el- och drivmedelspriserna.

Kan finansmarknadsministern ge en anledning till att regeringen inte skulle utnyttja detta verktyg och hjälpa de svenska hushållen?

Anf. 86 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Jag kan ge flera anledningar till att regeringen inte ska agera på det sättet.

Det skulle inte stå i överensstämmelse med de förordningar och regler vi har. Det är Finansinspektionen som sätter amorteringskrav, och det vore sannolikt mot grundlagen om jag beordrade dem att fatta andra beslut. Åtminstone för egen räkning tänker jag därför avhålla mig.

Rent ekonomiskt har vi upplevt närmare ett decennium av historiskt låga räntor. Detta ackumulerar risk i ekonomin. Finansinspektionen har säkerställt att amorteringskraven bidrar till att hushållens skuldsättning inte drar iväg i samma utsträckning som annars vore fallet.

Jag tycker att det vore oansvarigt att från regeringens sida beordra en sådan förändring, utöver att det sannolikt skulle strida mot grundlagen.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Anf. 87 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark.

Fler än 300 kvinnor har under de senaste 20 åren dödats av en person som kvinnan hade eller hade haft en nära relation till. För anmälda miss-handelsbrott mot kvinnor är det i fyra av fem fall så att brottet begicks av en bekant till brottsoffret.

Nationellt centrum för kvinnofrid har regeringens uppdrag att höja kunskapen nationellt om mäns våld mot kvinnor. De ordnar utbildningar för både yrkesverksamma och studenter. De finns som stöd för kommuner och för sjukvården och jobbar med metodutveckling och information. Sedan 2007 driver de den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen, dit man kan ringa anonymt och kostnadsfritt.

Coronapandemin har varit svår för många. Den har varit extra svår för våldsutsatta kvinnor. Ett dystert rekord slogs den 1 januari 2022. Då besvarades 193 samtal från våldsutsatta.

Under förra mandatperioden försökte den socialdemokratiska jämställdhetsministern stänga ned verksamheten. Min fråga är hur Eva Nordmark ser på NCK:s uppdrag och arbete nu.

Anf. 88 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Annika Qarlsso som mycket för denna väldigt viktiga fråga. Det är ingen tvekan om att regeringen har gjort och gör väldigt mycket när det gäller mäns våld mot kvinnor. Precis före jul presenterades ett 99-punktsprogram.

Jag är precis i faggorna med att sätta mig in i alla delar som rör jämställdhetspolitiken och kan inte svara detaljerat på frågan. Jag vet att det här är ett väldigt viktigt stöd som också kan bidra med förebyggande insatser. Men jag kommer givetvis att sätta mig in i detta med Kvinnofridslinjen och det som Annika Qarlsso lyfter fram här. Jag ser gärna fram emot att ledamoten också ställer en skriftlig fråga eller varför inte en interpellation, så att vi får utveckla och diskutera detta vidare.

Valobservatörer från EU till Colombia

Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Snart är det val i Colombia. Sverige har ett extra stort ansvar för att följa det och säkerställa en fredlig demokratisk process, speciellt med tanke på att morderna på aktivister ökar. Senast i veckan var det 14-årige Breiner Cucuñame som mördades. De stora folkliga protesterna förra året bemötte staten med mord, tortyr och terror. I det avseendet är fredsavtalet som skrevs 2016 enormt viktigt. Jag hoppas verkligen att regeringen följer upp det. Med tanke på detta och allt annat som sker undrar jag om Sverige verkar för att EU ska skicka valobservatörer till Colombia.

Anf. 90 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Lorena Delgado Varas för frågan. Det är väldigt viktigt att vi håller i fredsprocessen, som nu minst sagt är haltande. Det är nu femårsjubileum för undertecknandet av fredsavtalet. Det var historiskt. Det finns ingen återvändo. Fredsavtalet är den enda vägen framåt.

Sverige har under decennier varit en part för fred i Colombia. Vi vill också att EU spelar en viktig roll för genomförandet. Den 6 maj 2021 beslutade regeringen om en ny strategi för utvecklingssamarbetet med Colombia. Genom den nya strategin ska Sverige fortsätta att stödja fredsprocessen.

När det gäller valobservatörer får vi återkomma till hur det ska vara. Generellt sett är vi positiva till valobservatörer vid alla val.

Prot. 2021/22:56
20 januari

Frågestund

Kontanthantering

Anf. 91 ELSEMARIE BJELLQVIST (S):

Fru talman! När jag nu för första gången yttrar mig i denna kammare ska jag naturligtvis ta upp en fråga som är väldigt betydelsefull för många äldre, nämligen kontanthantering.

Det har diskuterats mycket. Konferenser har ägt rum. Idrottsrörelsen har engagerat sig i frågan. Riksidrottsförbundets ordförande Björn Eriksson har startat Kontantupproret. Pensionärsorganisationerna har naturligtvis varit med i detta arbete hela tiden. Många äldre törs inte skaffa sig bank-id och Swish. Man är rädd för risken för bedrägerier.

Min PRO-förening säljer lotter à 5 kronor styck på sina möten. Vi har försökt skaffa Swish för att klara det, men ni ska veta att föreningar får betala 2 kronor per transaktion för Swish. Det blir alltså inte speciellt lönsamt att sälja lotter längre. När vi tar emot kontanter vet vi inte vad vi ska göra av dem, för bankerna tar inte emot dem. Det här brottas många med.

Min fråga till statsrådet Max Elger är: Vad tänker statsrådet vidta för åtgärder för att underlätta för både enskilda och föreningslivet att klara detta?

Anf. 92 Statsrådet MAX ELGER (S):

Fru talman! Tusen tack för en bra fråga! Jag skulle ändå vilja börja i den ände som jag började i tidigare, nämligen regeringens övergripande prioriteringar, som bland annat innefattar att vi ska knäcka gängen. Är det en sak vi vet är det att organiserad brottslighet dväls i närvaro av kontanter. Anonymiteten som kontanter erbjuder är väldigt attraktiv för kriminella. Det är entydigt. Mindre kontanter gör det svårare för gängen.

Men samtidigt går det inte att ha annat än mycket stor respekt för de människor, framför allt äldre, som har betalat med kontanter hela livet och vill fortsätta på det sättet. Regeringen har sett till att bankerna har krav på sig att erbjuda och ta emot kontanter i hela landet, även om det inte gäller på varje kontor. Vi avser också att se till att Riksbanken får en infrastruktur för att kontanter ska kunna erbjudas i hela landet.

Sammantaget tycker jag att det är en fråga om balans. Men vi har alltså vidtagit åtgärder för att stärka kontanternas ställning.

Transparens och demokrati

Anf. 93 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Öppenhet, transparens och saklighet är avgörande för en välfungerande demokrati. Tyvärr tycks Socialdemokraternas agerande i regeringsställning snarare vara präglad av vad som är bäst för det egna

partiet än vad som är bäst för vår gemensamma demokrati. Ett tydligt exempel på detta är hur regeringen har missbrukat den viktiga utnämningmakten. Utnämningar ska göras på saklig grund, men märkligt ofta är det socialdemokratiska företrädare som har utnämnts till myndighetschefer. Hur utnämningarna har skett har mörkats – ingen öppenhet, ingen transparens.

Ett genomgående mönster för regeringens agerande är just att mörka. Statsrådet Ekström, som min fråga vänder sig till, har mörkat skolans problem och Pisa-fusket. Nu mörkar regeringen hur man hanterat coronapandemin. Viktiga delar av regeringens arbete har inte dokumenterats, och viktiga underlag har inte lämnats ut till Coronakommissionen, trots att den så har begärt.

I år firas att den svenska demokratin är 100 år. Är det verkligen med mörkläggning regeringen tycker att den ska firas? Tycker inte regeringen att öppenhet, saklighet och transparens är viktiga delar för en välfungerande demokrati?

Anf. 94 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan försäkra Johan Hultberg och alla som lyssnar på denna debatt om att öppenhet och transparens inte bara är en viktig fråga, utan också en fråga som har betydelse för att säkerställa att Sverige sköts och styrs på ett korrekt sätt.

Vi har erfarenhet av vår grundlag och den demokrati som vi nu haft i 100 år. Med Johan Hultbergs argumentationsteknik hade jag kunnat gå in på hur Moderata samlingspartiets föregångare agerade när kvinnor så småningom till sist fick rösträtt i Sveriges riksdag, för att inte tala om hur det var med den allmänna och lika rösträtten.

Vi ska vara rädda om vår transparens. Vi ska följa de regler som finns. Vi ska se till att svenska folket har insyn i hur Sverige sköts. Regeringen har all avsikt att fortsätta följa de regler, lagar och förordningar men också den grundlag som vi är så stolta över i Sverige. Vi har tagit ett stort gemensamt ansvar i Sveriges riksdag för att se till att vi har dem på plats.

Personalbrist i besöksnäringen

Anf. 95 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga riktas till arbetsmarknadsministern.

Inom de flesta näringslivsorganisationer menar man att bristen på kompetens beräknas vara en av de absolut största utmaningar vi har på sikt. Kortsiktigt gäller det inte minst besöksnäringen, som under pandemin blivit av med en stor andel av sin personal. Men hör och häpna – när de nu ska börja anställa igen visar det sig att det är svårt att få arbetslösa att komma på intervju ens, trots att det i de hotell- och restauranganställdas egen a-kassa finns drygt 15 000 inskrivna personer med direkt koppling till branschen.

Arbetsförmedlingen har länge fungerat som en integrationsmyndighet snarare än som en myndighet med matchningsuppdrag, vilket jag vet att arbetsmarknadsministern är varse om. Detta vittnar om en väldigt stor bugg i vårt system.

Nu arbetar vi med en efterlängtd reformering av Arbetsförmedlingen, men hur ser ministern kortsiktigt på att dessa branscher ska få människor att åtminstone komma på intervju?

Prot. 2021/22:56
20 januari

Frågestund

Anf. 96 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Det här är en viktig fråga. Vid sidan av långtidsarbetslösheten är matchningsfrågan den riktigt stora utmaningen. Många olika branscher har behov av att anställa, och många arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens. Det gäller bland annat besöksnäringen, som ledamoten tar upp.

Då är det viktigt att arbetsmarknadspolitiken ser till att höja kompetensen, alltså den grundläggande utbildningsnivån, och därför satsar vi på uppemot 160 000 utbildningsplatser i Kunskapslyftet. Det är också därför vi fortsätter att utveckla arbetsmarknadsutbildningarna och lokala jobb-spår men också får på plats det stora omställningsstudiestöd som nämndes tidigare.

Jag ser fram emot att diskutera detta vidare med ledamoten eftersom vi har en inplanerad interpellationsdebatt på detta tema.

Sverige och det säkerhetspolitiska läget

Anf. 97 DIANA LAITINEN CARLSSON (S):

Fru talman! Min fråga riktar sig till utrikesminister Ann Linde.

Den senaste tiden har Ryssland agerat på ett sätt som kraftigt ökat spänningarna i vårt närområde: mobilisering av soldater längs med Ukrainas gräns, fartygsrörelser i Östersjön, hårdföra ultimatum till Nato och nu senast en planerad militärövning med Belarus strax norr om den ukrainska gränsen. Detta har lett till ett läge som många kallar det farligaste säkerhetspolitiska läget sedan kalla kriget. Nu pågår intensiva förhandlingar i många olika forum för att få ned konfliktnivån.

Samtidigt har såväl den svenska regeringen som hela EU och resten av västvärlden varit tydliga med att vi inte kan acceptera Rysslands försök att hindra suveräna stater från att fatta egna säkerhetspolitiska beslut.

Hur ser utrikesminister Ann Linde på det nya säkerhetspolitiska läget för svensk del, och hur arbetar hon för att säkra svenska intressen i det nuvarande läget?

Anf. 98 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det råder tveklöst ett mycket allvarligt säkerhetspolitiskt läge.

För svensk del är det särskilt allvarligt med de förslag Ryssland kommit med om att länder inte själva ska få bestämma sin säkerhetspolitiska linje och att möjligheten för samarbete och övningsverksamhet med de länder man vill och på det sätt man vill ska minskas.

Sverige försöker nu på olika diplomatiska sätt föra fram sina åsikter. Bland annat ska jag och Finlands utrikesminister nu på måndag ha överläggningar med Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg i Bryssel.

Anf. 99 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Även min fråga går till utrikesminister Ann Linde.

Det mycket allvarliga utrikes- och säkerhetspolitiska läge vi befinner oss i väcker många frågor.

Vi vet att EU:s utrikesråd ska träffas i kommande vecka, och det är givetvis oerhört viktigt att EU fortsätter att hålla nära kontakt med USA och att den transatlantiska länken är stark och att EU inte öppnar nya spår i förhandlingsarbetet, typ det president Macron framförde i Europaparlamentet i går.

Jag vill fråga utrikesministern om hon är beredd att verka för att Ukraina får möjlighet att försvara sig med vapen från oss eller med resurser från oss eller EU för att inköpa vapen, för det är givetvis hårt att ha 100 000 soldater på gränsen som hotar en.

Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag tackar Kerstin Lundgren för frågan.

Det är mycket viktigt med en nära transatlantisk länk, särskilt i dessa tider. Därför är jag glad över att kunna berätta att USA:s utrikesminister Antony Blinken är inbjuden till vårt utrikesministermöte i Bryssel på måndag och har tackat ja. Han kommer att delta virtuellt på mötet så att vi kan fortsätta den dialog som vi har haft under en längre tid, vilket är viktigt.

Sverige skickar inga vapen till Ukraina. Vi har en av världens tuffaste exportlagstiftningar, och vi skickar inte vapen till länder som befinner sig i konflikt.

Det viktigaste vi kan göra är att fortsätta att aktivt stödja Ukraina med stort bistånd till bland annat landets reformansträngningar, resiliens och möjlighet att möta cyberattacker.

Arbetslivskriminalitet

Anf. 101 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsministern.

Arbetslivskriminaliteten är ett stort och allvarligt samhällsproblem. Anställda blir lurade på lön och far väldigt illa på grund av oseriösa arbetsgivare. Dessutom riskerar seriösa företagare att förlora sitt livsverk då de inte kan konkurrera med företag som snedvrider konkurrensen.

Politikens syn på oseriösa aktörer som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen måste vara kompromisslös: Det får inte förekomma.

Förhållandena har varit väl kända under många år, så min fråga till ministern blir: Varför har denna utveckling tillåts?

Jag vet att regeringen har tillsatt en utredning som ska leverera sitt svar om tre år, alltså 2025. Varför en sådan lång utredningstid när situationen gällande arbetslivskriminaliteten är så ohållbar och oacceptabel?

Fru talman! Det är egentligen biträdande arbetsmarknadsminister Johan Danielsson som har tagit över ansvaret för dessa frågor, men jag svarar gärna.

När Ylva Johansson var arbetsmarknadsminister bad hon om en ordentlig genomlysning av hur det faktiskt förhöll sig på svensk arbetsmarknad och om det fanns en grå sektor. Myndigheterna kom tillbaka och sa: Det är inte grått; det är svart.

Sedan dess har regeringen agerat med full kraft genom att bland annat tillföra mycket resurser. Av de över 3 000 företag som har granskats visade sig över hälften ha allvarliga brister, och många fick stänga sin verksamhet. Ytterligare resurser har därefter tillförts, och den myndighetsgemensamma samverkan ska inte längre drivas i projektform utan vara stadigvarande. Vi har även tillsatt en delegation mot arbetslivskriminalitet.

Vi är beredda att göra allt vi kan för att för att stoppa detta. Det hör inte hemma på svensk arbetsmarknad.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Anf. 103 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! För 20 år sedan mördades Fadime av sin far för att familjens heder skulle upprätthållas. I spåren av en fullständigt havererad migrationspolitik har Sverige misslyckats med att skydda unga flickor och kvinnor från dessa vidriga brott och medeltida värderingar.

Sverige har en lång tradition av jämställdhet, och vi har under seklens gång tagit steg efter steg för lika rättigheter mellan könen. I år firar Sverige 100 år av lika rösträtt, något som är värt att vara stolt över.

Under de senaste decennierna har Sverige dock fått ett nytt jämställdhetsproblem, hedersvåldet, vilket breder ut sig och växer sig allt starkare. Flickor lever i skräck, hotas och förtrycks. De lever sina liv under klanens kontroll och gifts bort med någon släkten valt. Många flickor försvinner varje år.

Fenomenet förstärks av segregation och utanförskap, och späs på av en oansvarig och okontrollerad migration.

Mina frågor går till jämställdhetsminister Eva Nordmark: Hur är det möjligt i dagens Sverige, 2022, att denna typ av medeltida värderingar existerar? Tycker regeringen att den svenska jämställdhetspolitiken har gått för bra?

Anf. 104 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Katja Nyberg pekar på medeltida värderingar, och det är just värderingarna som är problemet här, inte invandringen, som Sverige-demokraterna ofta brukar påstå.

Det är inget snack om att hedersrelaterat våld och förtryck ska bort; det hör inte hemma i Sverige. Därför har regeringen gjort flera olika straffskärpningar. Det är också därför vi satsar mycket på förebyggande insatser men också på att se till att alla som är utsatta får rätt stöd.

I morgon är det som sagt 20 år sedan Fadime mördades av sin far. Vi ska göra allt vi kan för att hedra hennes minne och fortsätta kampen för att få bort hedersrelaterat våld och förtryck.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 8 (forts. från § 6) Svar på interpellation 2021/22:241 om nedläggning av mackar på landsbygden

Anf. 105 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Vi blev avbrutna i vår debatt precis före frågestunden. Jag ska försöka komma ihåg vilka frågeställningar som de två ledamöterna hade.

Den ena gällde återigen dispensen och hur det ser ut med stödet till drivmedelsmackar och den investering som måste göras. Något som vi tittar på hela tiden och där vi förstås ska komma framåt är att man ska kunna söka dispens. Som vi alla vet är det tjäle i jorden nu, så även om man kan få förskott blir det helt enkelt inte lätt att utföra den viktiga investeringen. Vi tittar därför på dispensförordningen.

Sedan fick jag en fråga som gällde laddstolpar. Där gör regeringen också en stor satsning. Omställningen är på G, så samtidigt som vi lägger de 150 miljonerna till drivmedelsstationerna för att de ska kunna göra investeringen satsar vi också på laddstolpar, som drivmedelsstationerna också kan söka anstånd för. Det var en annan fråga.

I övrigt vill jag säga att jag delar båda ledamöternas åsikter om vikten av drivmedelsstationer i glesbygden och på landsbygden och vikten av kommersiell service såsom lanthandlare och vad de gör utöver att ha mat och drivmedel. De är ofta viktiga också ur andra aspekter, och därför har regeringen satsat på drivmedelsstationer och lanthandlar under många år och har nu också permanentat stödet till lanthandlarna.

Vi gör denna satsning därför att vi vill att man ska kunna bo, verka och leva i hela landet. Vi som bor på landsbygden vet hur viktigt detta är. Det kan inte vara alldeles för långt till service, vare sig den är kommersiell eller gäller välfärden. Regeringen satsar både på välfärden och på företagsstöd, till exempel till glesbygdskommuner som kan satsa extra på sin näringslivsutveckling. Vi satsar också på nedsättning av skatt i glesbygdskommuner därför att det är dyrare att leva med längre avstånd.

Vi har alltså en mängd åtgärder. Om det är något man vet om Sveriges landsbygd är det att det inte ser likadant ut överallt. Man måste därför ha olika stöd för olika landsbygder. Detta tycker jag att regeringen har jobbat klokt med, och vi kan se att glesbygdskommunerna får lite extra stöd i sin utveckling när de har långa avstånd.

Anf. 106 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Detta är mitt sista inlägg i denna debatt.

Mackar, drivmedelsbutiker eller vad man nu vill kalla dem kommer att finnas i Sverige under överskådlig tid, och de är viktiga för Sverige, även under en omställning.

Vi har talat om laddstolpar. De behöver komma på plats, och det är bra att man satsar. Men det är fortfarande så att bilar och laddstolpar inte är riktigt utprovade för den kyla vi har i Sverige under vintern. Det är lång tid kvar innan vi kan få dem på plats och fungera.

Mackarna utgör strategiska noder i vårt land, som har långa avstånd. Man måste kunna bo, leva och verka i hela landet. Detta har vi sagt att vi vill politiskt. Den fråga som detta mynnar ut i är: Kommer detta att vara möjligt efter den 30 juni i år?

I dag är det 159 dagar kvar tills förbudet inträder. Jag har förstått på statsrådet att MSB kommer att få ett uppdrag att förlänga möjligheten. Frågan är om det här med f-gasförordningen kommer att kunna lösas – när taket för statsstöd har nåtts. Kommer man att kunna se till att förseningarna inte innebär att de som ska till jobbet, är på jobbet eller ska hem från jobbet inte får sin mack tillgodosedd?

Slutligen vill jag ta upp att det som sagt är långa avstånd, och då får jag anledning att återkomma till att det också är dyra drivmedel. Det är väldigt dyrt att leva, bo och verka på landsbygden. Att på de över 20 kronorna ta sig 10 mil för att tanka blir en orimlighet.

Den omställning som infördes har varit nödvändig eftersom det måste till nya rör i backen för de nya drivmedel som vi ser fram emot. De fräter, så det finns ingen möjlighet att ha det som man hade.

Anf. 107 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag vill tacka båda ledamöterna för engagemanget. Jag delar engagemanget när det gäller att både drivmedelsstationer och kommersiell service över huvud taget ska finnas i hela landet. Därför vill vi självfallet att de pengar vi nu avsätter ska användas.

Jag vill också säga att väldigt många mackar redan har gjort investeringen. År 2014 tog MSB beslutet att åtgärderna måste göras. Tyvärr var det inte alla väldigt små mackar eller drivmedelsstationer som uppmärksammade detta. Det gör att vi har den tidspress som just nu finns. Men nu har vi satsat pengar, och då vill vi se att de får verka så att vi kan ha en levande landsbygd och en levande glesbygd.

Jag tackar åter ledamöterna för engagemanget.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:248 om utebliven granskning av gangsterrappen

Anf. 108 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig hur det kom sig att jag ändrade uppfattning och inte längre verkar för en granskning av gangsterrappen. Tobias Andersson har vidare frågat om jag avser att vidta några åtgärder för att komma till rätta med den problematik han menar sig se.

Kulturens frihet är en grundläggande princip inom kulturpolitiken. En fri och oberoende kultursektor är grundläggande för varje framgångsrikt demokratiskt samhälle. De av riksdagen antagna nationella kulturpolitiska målen slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden

kraft med yttrandefriheten som grund. Detta verkställs genom att styrningen på kulturområdet är organiserad enligt principen om armlängds avstånd. Det innebär att myndighetsinstruktioner och stödordningar är reglerade så att politiker inte tar beslut om konstnärligt innehåll i fördelning av kulturstöd eller beslutar vilka vetenskapliga perspektiv som används i arbetet på kulturarvsinstitutionerna.

Principen om armlängds avstånd är viktig att slå fast och värna och även att stärka och utveckla. Det är en högt prioriterad kulturpolitisk fråga för mig som kulturminister. Just denna ambition är skälet till att regeringen gav Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att se över hur principen om armlängds avstånd efterlevs i praktiken, vilket resulterade i rapporten *Så fri är konsten*.

Jag vill återigen förtydliga att grundförutsättningen är att konsten och kulturen ska vara fri och att politiken ska ha en armlängds avstånd från innehållet. Jag råder inte över, och ska heller inte i min roll som kulturminister råda över, innehållet i enskilda kulturyttringar. I fall där kopplingar till brottslig verksamhet misstänks eller förekommer finns det andra instanser och myndigheter som utreder och hanterar dessa ärenden.

Som kulturminister är det viktigt att vara lyhörd för de diskussioner som förs i samhället. Min uppgift är att skapa goda förutsättningar för kulturverksamheter och för konstnärer att verka i hela landet, se till att konsten kommer fler till del samt att värna den konstnärliga friheten.

Anf. 109 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret från ministern.

Gangsterrappens betydelse för de kriminella nätverken i Sverige har aktualiserats på nytt i efterdymningarna av avrättningen av rapparen Nils Grönberg, även känd som Einár. Att det finns en uppenbar koppling mellan svensk gangsterrap och gängkriminalitet är numera ett faktum.

Det har dock funnits de som har gjort sitt yttersta för att försvara och fortsatt legitimera gangsterrappen även efter mordet. Men stark kritik har också väckts primärt från mitt eget parti där vi länge var ensamma om att uppmärksamma problematiken kring det offentligas glorifiering av ofta grovt kriminella gangsterrappare. För detta anklagades vi för både det ena och det andra. Föga förvånande anammade Socialdemokraterna sedan vårt narrativ när dåvarande inrikesministern kom med kritik som var snarlik den som Sverigedemokraterna hade yttrat.

Det går inte längre att blunda för att gangsterrappen i såväl Sverige som andra länder har en väldigt nära relation till kriminella nätverk.

Trots att våra meningsmotståndare samt representanter för public service maniskt och ansvarslost upprepat att gangsterrappen inte glorifierar gangsterkulturen utan snarare erbjuder någon form av oskyldig verklighetsbeskrivning av gangstermiljön blir det inte mer sant för att det upprepas.

Gangsterrappare har många gånger själva uttalat att de är en del av gangstermiljön. Vi har i domar sett att så är fallet, och det går att styrka att flertalet av dessa så kallade artister är djupt engagerade i grov kriminalitet och även refererar till detta i sin musik. Detta har i praktiken inneburit att musiken blir ett verktyg för kriminella grupperingar att föra ut sitt budskap, budskap som för de initierade antingen har tydlig koppling till redan begångna brott eller syftar till att hota andra grupperingar med nya brott.

Sannolikt innebär även musikaliska framgångar ett starkt varumärke, vilket i sin tur kan underlätta de kriminella aktiviteterna därefter.

Senast som någon genre i Sverige problematiserades i samma utsträckning som gangsterrappen i dag fick Brå i uppdrag att utvärdera densamma. Syftet var att generera ett bättre kunskapsunderlag. Rapporten presenterades 1999, och fokus låg då på vitmaktmusiken. Vitmaktmusiken synades i sömmarna, och i rapporten återfinns allt från åtgärder i skolan till en beskrivning av industrin kring musiken. Detta innebär att man bättre kunde förstå situationen.

En sådan rapport behöver inte nödvändigtvis syfta till att presentera förslag på lagförändringar utan skulle snarare presentera en överblick av gangsterrappen i dag. Förhoppningsvis skulle det sedan underlätta för samhällets kollektiva ansträngning, vilket behövs, att motarbeta att ungdomar leds in i kriminalitet med gangsterrappen som en bidragande orsak.

Givet detta föreslog Sverigedemokraterna just en sådan granskning, något som den då nytilträdde kulturministern Jeanette Gustafsson stöttade i en av sina första intervjuer. Det var ett tydligt besked från ministern som hon dessvärre valde att backa från därefter.

Min fråga till kulturministern är därför varför hon backade från sitt uttalande. Fick hon inte behålla det för den socialdemokratiska regering som hon nyligen ingått i?

Anf. 110 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag tackar Tobias Andersson för att han har ställt denna fråga till mig. Det gör att jag än en gång får möjlighet att förtydliga mig. Jag har aldrig haft uppfattningen att gangsterrappen ska utredas. När frågan kom var det min andra dag på jobbet. Jag kan ha uttryckt mig klumpigt. Min mening var inte, och kommer aldrig att vara, att utreda denna fråga.

Som jag tidigare har nämnt är det mitt ansvar att värna om principen om armlängds avstånd och att värna den konstnärliga friheten. Att utreda konstnärligt innehåll är inte min uppgift och således inte heller något som jag har ställt mig bakom.

Problem i samhället förekommer, och regeringen arbetar hårt för att vända på varje sten för att minska segregationen och bekämpa den hänsynslösa brottslighet som i dag hotar hela samhällsgemenskapen.

Med risk för att jag upprepar mig finns det alltså andra väl fungerande instanser och myndigheter som utreder om brott förekommer. Med detta sagt är det min uppgift som kulturminister att värna den konstnärliga friheten. Min uppgift är inte att censurera enskilda musiker och deras musik. Vi lever i ett demokratiskt samhälle med yttrandefrihet som grund. Det är fastställt i grundlagen.

Anf. 111 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Det går nästan att tro att Jeanette Gustafsson argumenterar mot sig själv när hon bemöter de uttalanden som nu kom från mig men som tidigare har kommit från henne.

Även om ministern här i debatten menar att hon aldrig haft uppfattningen att detta bör utredas var det väldigt lätt för den som tog del av intervjun att förledas att tro att det var en uppfattning som ministern hade mot bakgrund av de uttalanden som hon då gjorde, bland annat att det är

viktigt att kolla vad gangsterrappen leder till. Det var någonting som ministern valde att säga i intervjun.

Detta efterföljdes sedan av att om detta leder till brott måste vi göra någonting åt det, vilket ministern upprepade i intervjun.

Om man som simpel tittare studerar detta och försöker bilda sig en uppfattning om vad ministrarnas uppfattning var i frågan är det lätt att förledas att tro, även om det nu enligt ministrarnas svar i denna kammare är en direkt felaktig uppfattning som ingen tittare borde ha fått, att ministern hade den uppfattning som hon beskrev i intervjun att hon hade då.

Fru talman! Det är inte alltid lätt att hänga med, och jag får be om ursäkt om jag har förletts att tro någonting annat. Men jag vill delvis skylla på ministern att så råkade bli fallet.

Hur som helst är det naturligtvis så att politiken ska ha en armlängds avstånd till kulturen. Den rapport som ministern själv berör i sitt svar, *Så fri är konsten*, och som togs fram kritiserade just detta. När det kommer till armlängds avstånd hade man tre kommentarer. Den första löd: Delar av den statliga bidragsgivningen styrs och implementeras med negativ påverkan på den konstnärliga friheten. Den andra löd: Principen om armlängds avstånd är inte möjlig att fullt ut tillämpa på regional och kommunal nivå. Den tredje löd: På framför allt regional nivå, men även på kommunal nivå, sker målstyrning som riskerar att påverka den konstnärliga friheten negativt.

Fru talman! Redan i dag tycks det alltså finnas förbättringspotential sett till diskussionen om armlängds avstånd, den princip som ministern redan upprepat ett flertal gånger under denna interpellationsdebatt. Jag betackar mig alltså för kritik mot Sverigedemokraterna i den frågan, när regeringens egen rapport i frågan kritiserade regeringen och andra offentliga instanser i Sverige.

Dessutom är det naturligtvis skillnad på yttrandefrihet, alltså rätten att som musiker ge uttryck för vad man nu önskar, och att det offentliga därefter väljer att spela det hela, delar ut priser till personer som dömts för brott och låter dem spelas dag ut och dag in och få Stimpengar. Jag tycker i alla fall inte att yttrandefriheten slår fast att Sveriges Radio måste spela musik i vilken man hånar mordoffer eller där man hotar att begå nya mord när man själv eller personer i ens omgivning kanske tidigare har varit misstänkta för mord. Det finns faktiskt exempel, fru talman, där mordvapen och fordon som brukats vid mordtillfället har figurerat dagarna i anslutning till mordet i inspelade musikvideor för etablerade gangsterrappare.

När vi har en sådan situation tycker jag att man åtminstone skulle kunna granska kopplingarna mellan musiken och gängmiljöerna. Det borde inte vara ett kontroversiellt förslag. Jag föreslår inte någon censur. Jag föreslår inga ingrepp i yttrandefriheten. Låt oss alltså lämna det därhän i debatten. Men kan kulturministern åtminstone instämma i att problematiken finns så att vi därefter kanske kan ha en diskussion om huruvida vi inte borde ta reda på mer om den?

Anf. 112 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag vill först bara påminna Tobias Andersson om att jag heter Gustafsdotter, inte Gustafsson.

Ja, det är stor skillnad på att förledas att tro och att veta. Jag hoppas att jag i och med denna interpellation, som jag än en gång är tacksam för

eftersom jag fått en chans att förtydliga mig, har varit tydlig med vad Kulturdepartementet gör och vad jag som kulturminister står för.

När det gäller rapporten *Så fri är konsten* stämmer det att det fanns en del kritik. Bland det första jag gjorde var att ändra i de delar i regleringsbrevet som gjorde inte att man ändrade sig utan att det fanns en risk att man ändrade sig efter skrivningarna. Detta är i dag ändrat i regleringsbrevet.

När det gäller vad medierna spelar och inte spelar – i det fall Tobias Andersson hänvisar till Sveriges Radio – är det faktiskt upp till dem att ta ställning till vad de spelar och vad de väljer att prisa på olika sätt. Jag har från början sagt att armlängds avstånd ska råda mot innehållet i både konsten, kulturen och, som i detta fall, public service. Så enkelt är det.

Yttrandefriheten är en förutsättning för det svenska kulturlivet, oavsett om det är kultur, konst eller medier. Att diskussioner och debatt förekommer om yttrandefrihetens gränser är dock viktigt.

Anf. 113 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, återigen, för svaret från Jeanette Gustafsdotter!

Ministern har faktiskt själv givit uttryck för att hon har identifierat en koppling mellan gangsterrap och gängmiljö. Antingen försvann den kopplingen efter intervjun, enligt kulturministern och regeringen. Eller så fanns den inte, utan det var bara ett missförstånd i kontexten. Som kulturministern nämner är det svårt för mig att veta. Jag kan endast bilda mig en uppfattning av vad kulturministern själv säger.

Mot den bakgrunden är det lätt att tro att det kan ha varit så som kulturministern i dag säger, alltså att hon kanske uttryckte sig lite plump – det var andra dagen på jobbet, vilket hon försvarat sig med tidigare – och att det var därför som jag och många andra som tog del av intervjun förleddes att tro att hon var av den uppfattning som hon uttryckte. Men det skulle också kunna vara så att när kulturministern kom tillbaka till departementet efter intervjun, eller kanske direkt efter intervjun när pressekreteraren stod intill och slet sig i håret, fick hon en uppläxning om att hon inte fick uttrycka stöd för sverigedemokratiska politiska förslag. Så skulle det också kunna vara. Det är lätt att misstänka detta.

Jag ser egentligen flera olika scenarier som kan ha skett. Det kan också vara så att kulturministern ändrade sig självmant direkt efter, men det ser jag som osannolikt. Jag tror att det ligger närmare till hands att andra var mindre nöjda med kulturministerns uttalande och att kulturministern därför behövde göra en så kallad pudel och helt enkelt säga: Nej, jag uttryckte mig fel. Jag sa förvisso någonting, men det tycker jag inte. Det var ett misstag. Och sedan fick hon hålla fast vid det.

Oavsett vilket hade en granskning inte varit problematisk sett till yttrandefriheten. Det handlar ju endast om att förbättra kunskapsläget. Varför vill inte kulturministern förbättra kunskapsläget?

Anf. 114 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag poängterar detta återigen: De kulturpolitiska målen slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Det mest grundläggande i Sveriges kulturpolitik är kulturens frihet. Principen om armlängds avstånd är viktig att slå fast och värna, och även att stärka och utveckla. Diskussioner och

Prot. 2021/22:56
20 januari

Svar på
interpellationer

debatt om yttrandefrihetens gränser måste få förekomma, och det är viktigt för mig som kulturminister att följa dessa.

Min uppgift är att skapa goda förutsättningar för kulturverksamheter och konstnärer att verka i hela landet och se till att konsten kommer fler till del. För att arbeta med denna fråga är det viktigt att vi ser den i hela dess komplexitet. Det är av största vikt att regeringens styrning av kulturpolitiken utformas på ett sådant sätt att vi inte styr det konstnärliga innehållet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2021/22:89 Extra ändringsbudget för 2022 – Fler åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset

Regeringen hade föreslagit att motionstiden för ovanstående proposition skulle förkortas till tre dagar, det vill säga till och med *söndagen den 23 januari*.

Talmannen föreslog att motionstiden skulle förkortas till fyra dagar, det vill säga till och med *måndagen den 24 januari*.

Kammaren biföll talmannens förslag.

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 januari

2021/22:280 Enklare regler för försäljning av vildsvinskött

av Johan Hultberg (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:281 De ekonomiska förutsättningarna för kommuner med många delårsboende

av Johan Hultberg (M)

till statsrådet Ida Karkiainen (S)

2021/22:282 Den nationella infrastrukturplanen

av Magnus Jacobsson (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:283 Åtgärder mot skuggsamhället

av Ludvig Aspling (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:284 Andelen sjötransporter

av Jimmy Ståhl (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:285 Andelen fartyg under svensk flagg

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:286 Överflyttning av gods till insjöfarten

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:287 Utländskt tiggeri

av *Adam Marttinen* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:288 Beroendevården inom kriminalvården

av *Johan Hultberg* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:289 Möjligheten att ta körkort under falsk identitet

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:290 Åtgärder för en bättre diabetesvård

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:291 Kostnadsutvecklingen inom lantbruket

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

Prot. 2021/22:56

20 januari

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 januari

2021/22:796 Agerande vid utlandsbesök

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:797 Älfiskeförbud

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:798 Sydostlänken

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:799 Framtiden för Hjulstabron

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:800 Mer planerbar elproduktion

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:801 Tillfällig vapenförvaring

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:802 Isbrytare i Mälaren

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:803 Formuleringen synnerliga skäl i vapenlagstiftningen
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:804 Solcellsparker på bördig jordbruksmark
av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:805 Transparens i regeringens pandemihantering
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:806 Folkhälsomyndighetens hemställan om att om att ta bort krav på negativt test för covid-19 för utländska medborgare
av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:807 Avsiktsförklaringen mellan Naturvårdsverket och tre skogsbolag om ersättningsmarker
av *Mats Nordberg* (SD)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:808 Auktorisation av skyttesammanslutningar
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:809 Personer med skyddsbehov som är kvar i Afghanistan
av *Pål Jonson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:810 Björnjakt med halvautomatiskt vapen
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:811 Arbetsmiljön inom e-handeln
av *Ciczie Weidby* (V)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:812 Besiktning av skjutbanor
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:813 Systematiska förföljelser i Iran
av *Anders Österberg* (S)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:814 Avskrivningskultur hos poliser i Västsverige
av *Caroline Nordengrip* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:815 Bostadsfrågan vid ökad anvisning
av *Roger Hedlund* (SD)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:816 Verkställighet av säkerhetshot
av *Ludvig Aspling* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:817 EU:s vapendirektiv
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:818 Restriktionernas träffsäkerhet och proportionalitet i förhållande till syftet att stoppa smittspridningen
av *Katja Nyberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:819 European Spallation Source (ESS)

av Mats Persson (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

Prot. 2021/22:56

20 januari

2021/22:820 Coronakommissionens fortsatta behov av all relevant information

av Camilla Waltersson Grönvall (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:821 Coronakommissionens behov av all relevant information

av Camilla Waltersson Grönvall (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:822 Utflyttning av trälgränsen i Östersjön

av Betty Malmberg (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:823 Översyn av regler för arv som går till Allmänna arvsfonden

av Betty Malmberg (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:824 Registerforskning

av Betty Malmberg (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:825 Andelen kvinnliga företagare i Sverige

av Betty Malmberg (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:826 Planering för studentbostäder

av Mikael Eskilander (SD)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:827 Mammografi efter 74 års ålder

av Katarina Brännström (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:828 Minskade vårdköer

av Johnny Skalin (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:829 Vargstammen

av Sten Bergheden (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:830 Tullverkets befogenheter

av David Lång (SD)

till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:831 Kontrollen av efterlevandeskyddet till utrikes födda

av Katarina Brännström (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:832 Statens avtal med Gävle kommun

av Lars Beckman (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:833 Folkmordet i Osmanska riket 1915 i skolans kurs- och läroplaner

av Roger Haddad (L)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:834 Sekretess på dokument kopplade till Dag Hammar-skjöllds död

av *Guðrun Brunegård* (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:835 Skattefinansierade festivaler i andra EU-länder

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:836 Inrättandet av nationell stödlinje inom området psykisk hälsa och suicidprevention

av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:837 Skydd mot obemannade luftfarkoster

av *Erik Ottoson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:838 Elstöd till hushållen

av *Charlotte Quensel* (SD)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:839 Lynetteholmen

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 19 januari

2021/22:701 Neutral utvärdering av reformen för slopande av revisionsplikten

av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:697 Vårdnadshavares rätt att ta del av omyndiga barns digitala vårdkontakter via 1177

av *Camilla Brodin* (KD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:702 Migrationsverkets verksamhet

av *Maria Malmer Stenergård* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:698 Dialogen med Danmark innan beslutet om inreseförbud

av *Rasmus Ling* (MP)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2021/22:699 Kontrollerna av covidtest för inresande

av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:700 Smittspridningen av covid-19

av *Boriana Åberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:707 Insatser för att motverka könsstämpning

av *Alexandra Anstrell* (M)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:711 Resultat av dialog med mottagande länder
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2021/22:710 Handelstillstånd för sälprodukter
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Anna-Caren Säterberg* (S)

2021/22:714 Sälbestånd i Skåne som skadar fiskbeståndet
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Anna-Caren Säterberg* (S)

2021/22:705 Kärnkraften som hållbar energikälla
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet *Khashayar Farmanbar* (S)

2021/22:704 Restriktioner mot gym
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:703 Nedtagna trygghetskameror i utsatta områden
av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:706 Smittspridning i skolor
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:708 Översyn av terminssystemet
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:720 Effektanalyser av smittspridningsåtgärder
av *David Josefsson* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:732 Falska dödförklaringar
av *Saila Quicklund* (M)
till finansminister *Mikael Damberg* (S)

2021/22:717 Skyddsåtgärder vid skolöppningar
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:725 Elektrifieringsstrategin
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Khashayar Farmanbar* (S)

2021/22:718 Långtgående besvär av covid-19
av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:712 Elpriserna över tid
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Khashayar Farmanbar* (S)

2021/22:713 Rekordhöga elpriser
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Khashayar Farmanbar* (S)

2021/22:727 Säkerhetsläget och energipolitiken
av *Lotta Olsson* (M)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2021/22:719 Återvandring
av *Pontus Andersson* (SD)
till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2021/22:722 Energitorv

av *Betty Malmberg* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:715 Ökade kostnader för lantbruket

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:726 Fransk-svenskt utredningssamarbete

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:723 Möjligheten för exkriminella att komma in på arbetsmarknaden

av *Rasmus Ling* (MP)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:724 Energipriser

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:716 Byggnationen av Lynetteholmen

av *Elin Segerlind* (V)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:721 Europeisk träindustri

av *Larry Söder* (KD)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:709 Ytterligare ett svenskt universitet i världsklass

av *Alexandra Anstrell* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:738 Professionsprogram

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:739 Underhållsskulden i va-systemet

av *Betty Malmberg* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:736 Fler kärnkraftsreaktorer

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:735 Kriminalisering av kränkande språkbruk mot poliser

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:731 Regelförenkling för att öka produktion och användning av biogas

av *Rickard Nordin* (C)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:737 Vattenfrågor och befintlig bebyggelse

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:733 Boende för äldre

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:729 Körkortsutbildning på distans

av *Roger Haddad* (L)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:734 Utflyttning av trålgränsen

av *Elin Segerlind* (V)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:752 Kommunalt veto och energiförsörjning

av *Lotta Olsson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2021/22:56

20 januari

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.38.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.50 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 3 Svar på interpellation 2021/22:240 om statliga bolag och osund transportverksamhet.....	2
Anf. 1 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	2
Anf. 2 THOMAS MORELL (SD).....	3
Anf. 3 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	4
Anf. 4 THOMAS MORELL (SD).....	5
Anf. 5 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	6
Anf. 6 THOMAS MORELL (SD).....	7
Anf. 7 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	8
§ 4 Svar på interpellation 2021/22:205 om åtgärder för att säkerställa rättvisa val.....	8
Anf. 8 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	8
Anf. 9 ULRIK BERGMAN (M)	9
Anf. 10 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S).....	10
Anf. 11 ULRIK BERGMAN (M)	10
Anf. 12 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S).....	11
Anf. 13 ULRIK BERGMAN (M)	12
Anf. 14 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S).....	12
§ 5 Svar på interpellationerna 2021/22:202, 224 och 269 om det svenska jordbrukets konkurrenskraft.....	13
Anf. 15 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	13
Anf. 16 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	14
Anf. 17 JOHN WIDEGREN (M).....	15
Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	16
Anf. 19 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	17
Anf. 20 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	17
Anf. 21 JOHN WIDEGREN (M).....	19
Anf. 22 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	20
Anf. 23 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	21
Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	21
Anf. 25 JOHN WIDEGREN (M).....	22
Anf. 26 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	23
Anf. 27 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	23
§ 6 Svar på interpellation 2021/22:241 om nedläggning av mackar på landsbygden	24
Anf. 28 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	24
Anf. 29 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	25
Anf. 30 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	25
Anf. 31 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	26

Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	27
Anf. 33 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	28
(forts. § 8)	28
Ajournering.....	28
Återupptaget sammanträde	28
§ 7 Frågestund.....	28
Anf. 34 ANDRE VICE TALMANNEN	28
<i>Coronakommissionens tillgång till relevanta handlingar.....</i>	<i>29</i>
Anf. 35 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	29
Anf. 36 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	29
Anf. 37 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	29
Anf. 38 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	29
<i>Straffet för nyttjandet av illegal arbetskraft.....</i>	<i>30</i>
Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD)	30
Anf. 40 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	30
Anf. 41 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD)	30
Anf. 42 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	30
<i>Rätten till vårdnad och umgänge.....</i>	<i>31</i>
Anf. 43 HELENA VILHELMSSON (C).....	31
Anf. 44 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	31
Anf. 45 HELENA VILHELMSSON (C).....	31
Anf. 46 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	32
<i>Möjligheten att göra högskoleprovet</i>	<i>32</i>
Anf. 47 ILONA SZATMARI WALDAU (V)	32
Anf. 48 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	32
Anf. 49 ILONA SZATMARI WALDAU (V)	33
Anf. 50 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	33
<i>Hedersnormer på förskolor</i>	<i>33</i>
Anf. 51 SOFIA DAMM (KD)	33
Anf. 52 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	33
Anf. 53 SOFIA DAMM (KD)	34
Anf. 54 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	34
<i>En ny forskningsisbrytare</i>	<i>34</i>
Anf. 55 FREDRIK MALM (L)	34
Anf. 56 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	34
Anf. 57 FREDRIK MALM (L)	35
Anf. 58 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	35
<i>Klassningen av kärnkraft som en hållbar energikälla</i>	<i>35</i>
Anf. 59 MARIA FERM (MP)	35
Anf. 60 Statsrådet MAX ELGER (S)	35
Anf. 61 MARIA FERM (MP)	36
Anf. 62 Statsrådet MAX ELGER (S)	36
<i>Kampen mot gängbrottsligheten</i>	<i>36</i>
Anf. 63 EVA LINDH (S)	36
Anf. 64 Statsrådet MAX ELGER (S)	36

Anf. 65 EVA LINDH (S).....	36
Anf. 66 Statsrådet MAX ELGER (S).....	37
<i>Ryssland och regeringens dialog med riksdagen</i>	37
Anf. 67 HANS WALLMARK (M)	37
Anf. 68 Utrikesminister ANN LINDE (S)	37
<i>Spioneri och studenter från Kina</i>	37
Anf. 69 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	37
Anf. 70 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	38
<i>Rätten att öppna ett bankkonto</i>	38
Anf. 71 RICKARD NORDIN (C).....	38
Anf. 72 Statsrådet MAX ELGER (S).....	38
<i>Reformeringen av Arbetsförmedlingen</i>	39
Anf. 73 CICZIE WEIDBY (V)	39
Anf. 74 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	39
<i>Ett offentligt testamentsregister</i>	39
Anf. 75 LARRY SÖDER (KD).....	39
Anf. 76 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	40
<i>Kritiken mot Samhall</i>	40
Anf. 77 ROGER HADDAD (L).....	40
Anf. 78 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	40
<i>Professionsprogrammen och lärosätenas roll</i>	41
Anf. 79 CAMILLA HANSÉN (MP)	41
Anf. 80 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	41
<i>Omställningsstudiestödet</i>	41
Anf. 81 PIA NILSSON (S)	41
Anf. 82 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	42
<i>Konsekvenserna av skolfrånvaro</i>	42
Anf. 83 ANNICKA ENGBLOM (M)	42
Anf. 84 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	42
<i>En temporär amorteringsfrihet</i>	43
Anf. 85 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	43
Anf. 86 Statsrådet MAX ELGER (S).....	43
<i>Nationellt centrum för kvinnofrid</i>	43
Anf. 87 ANNIKA QARLSSON (C).....	43
Anf. 88 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	44
<i>Valobservatörer från EU till Colombia</i>	44
Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V)	44
Anf. 90 Utrikesminister ANN LINDE (S)	44
<i>Kontanthantering</i>	45
Anf. 91 ELSEMARIE BJELLQVIST (S)	45
Anf. 92 Statsrådet MAX ELGER (S).....	45
<i>Transparens och demokrati</i>	45
Anf. 93 JOHAN HULTBERG (M)	45
Anf. 94 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S)	46
<i>Personalbrist i besöksnäringen</i>	46
Anf. 95 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	46

Anf. 96 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	47
<i>Sverige och det säkerhetspolitiska läget</i>	47
Anf. 97 DIANA LAITINEN CARLSSON (S).....	47
Anf. 98 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	47
<i>Den transatlantiska länken och Ukrainas försvarsförmåga</i>	48
Anf. 99 KERSTIN LUNDGREN (C).....	48
Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	48
<i>Arbetslivskriminalitet</i>	48
Anf. 101 SAILA QUICKLUND (M)	48
Anf. 102 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	49
<i>Hedersrelaterat våld och förtryck</i>	49
Anf. 103 KATJA NYBERG (SD)	49
Anf. 104 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	49
§ 8 (forts. från § 6) Svar på interpellation 2021/22:241 om nedläggning av mackar på landsbygden	50
Anf. 105 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	50
Anf. 106 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	50
Anf. 107 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	51
§ 9 Svar på interpellation 2021/22:248 om utebliven granskning av gangsterrappen	51
Anf. 108 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	51
Anf. 109 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	52
Anf. 110 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	53
Anf. 111 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	53
Anf. 112 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	54
Anf. 113 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	55
Anf. 114 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	55
§ 10 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	56
§ 11 Anmälan om interpellationer	56
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	57
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.38	63